

p e m

VESTNIKOV
MESEČNIK,
četrtek,
26. maja
2005,
123. številka

... novine
med
vrsticami
štén.

Doc. dr.

Karmen Erjavec,

komunikologinja

Zgodba z naslovnice – str. 16

Trnava Natuša J.

Ko pridem naslednjič, bo že poletje. Vmes bom z Vestnikovim vlakom na morju, na dan državnosti se bom praznje oblekel, vse druge dni do četrтка, 30. junija, pa bom zbiral zanimivo branje za vas.

Erotikon

Naši rojaki, ki živijo na Bavarskem, se združujejo v SKD Lipa. Sedež organizacije je v Münchnu, od koder je tudi ena od udeleženk ekskurzije v naravo (menda na Tirolsko), dama NATAŠA. Ko je muzikant TONE (tudi udeleženec šole v naravi) zagledal zanimivo podobo drevesnega panya, si Nataša ni dala 2-krat reči in je (stvar) prišla v svoje roke. Kakšna pentutarska fotografija je nastala, vidite. In ni vrag, da se vam ni zahotelo užiti prirodnih blagodat!

Jog, Drk

Nataša ga je vzela v roko

Zlate poroke

Še inouk telko, pa bou!

1000-krat je bil na oni strani

ŠTEFAN MERKLIN namreč. V svoji matičarski karieri je namreč poročil več kot tisoč bolj ali manj mladih parov, in sicer med letoma 1965 in 2003. Verjetno je tudi med vami veliko takih, ki se spomnite njegovega stavka med »zdavanjem«: »Zakonska zveza ni praznik, ampak je trd deloven dan!«

Kako uspešno je svojo misel prevedel v vsakdanje življenje, priča fotografija, na kateri je s svojo družico MARIJO, s katero sta nedavno praznovala 50 let skupnega življenja. In z njima so hčerka LEA, sin SREČKO, vnukinja ALMA ter vnuki UROŠ, NINO in BLAŽ.

tg

zzz

Časi, ZLATI časi ...

Ondan so se na maratonu v Radencih srečali možje, ki imajo poleg ljubezni do športa še eno skupno značilnost - vsi trije slišijo na ime, ki ga ni med najpogostejšimi v Sloveniji - ZLATKO. Prvi je nogometaš in Unicefov humanitarac ZAHOVIČ, drugi generalni direktor Radenske HOHNJEČ, tretji pa radenski podžupan MIR. Medtem so se pogovarjali o tem, da bi sestavili slovensko državno reprezentanco, za katero bi igrali zgolj ZLATKI. Dogovarjajo pa se še, v katerem športu bi tekmovali.

Turistične znamenitosti

Ne palčki ne labodi, ampak pingvini!

Nekoč je gospod ANTE na nekem podstrešju, ki je bilo obsojeno na rušenje, naletel na trojico pingvinov. Rešil jih je, saj bi sicer končali na odpadku. Podaril jih je sorodniku v SEBEBORCIH. Ta je poskrbel, da se vedno kljubujejo zobu časa. In ne samo to - lično jih je prebarval in postavil pred svojo lepo oskrbovano leseno hišo. Če se boste torej peljali skozi Sebeborce iz soboške smeri, pogledajte v levo - prijazni pingvini vam že mežikajo!

ardo

Rastlinstvo

Prekmurški

Da ne boste mislili, da su v Panonskega morja, ki je nek zalivalo našo ravan, za vedno izginili - prav nasprotno. Dokaz je tale palma, ki raste lepše kot tam, kjer je doma (v morju). Uspeva pri Sebeborcih (v rožah pri SUZANI LEBAR (v rožah pri dva druga cvetova), ki otušuje kako ravnati s sredozemnim rastjem.

foto: Vania

Zaj pa še samo morje

Torta za računalničarje

Obletnice

Rojstni dan,
3 lan!

Tako črne (in pravijo, da tudi okusne) torte Pentutarji že lep čas nismo fotografirali. Zvečer se je ob obletnici uspešnega podjetja 3 lan, ki je med največjimi ponudniki računalniških in informacijskih storitev v regiji. Jedru ekipe - DENISU ČEHU, TOMAZU GRISERJU in SIMONU ŠTELCLU (vsi pihajo svečko na torti) - se na obrazih pozna, da so s svojim delom zadovoljni. Še bolj pa, da bi čim prej »načnili« jubilejno poslastico.

ujšan

Raub-šicariji

Novinar (v prostem času) strelja

Dolgoletni Vestnikov novinar MILAN PRASE je dobro skrival svoj očitni konjček, a so Pentute po skrivnih kanalih ugotovile, da se je tudi on priključil modnim trendom in potuje po svetu (Kenja, Tanzanija, Slonokoščena obala in Transjordanija). Udeležuje se safarijev z mednarodno zasedbo, poleg turistarjev pa so redni strelski gostje veleposlanski plemiči in vižariki. Podrobnosti z njegovih pohodov so še odete v tancico skrivnosti.

Si že kda
pufno slona?

mediteran

Drva

B. Rousa priprave na zimo

Rinfuza še
bole segreva

V soboto v maju se je Boštjan odločil s prijatelji razžagati drva in jih seveda tudi zložiti. Naslednje jutro pa je ne navaden hrup v zgodnjih jutranjih urah zbudil prebivalce Kocljeve ulice v Beltincih; kaj kmalu se je ugotovilo, da je bil epicenter hrupa na Boštjanovem dvorišču. Po ogledu kraja dogodka se je ugotovilo, da je hrup nastal ob sesutju drv, ki so bila verjetno nestrokovno zložena. Podrobne okoliščine in višino škode še ocenjujejo. Seveda so prijatelji kaj kmalu po dogodku priskočili na pomoč in drva ponovno zložili, ampak tokrat strokovno in pod Boštjanovim nadzorom.

Jog&Miv

Krumplaši zbor

Saditev krompirja

Na fotografiji Boštjan s prijateljem Bojanom Kosom sadi krompir, ki pa je sedaj že zelo velik in bo verjetno poreboval oporo.

Jog&Miv

Vozniško in prometno, prosim!

Kariere

Rebeka slovenska policistka

Po dolgoletnih prepričevanjih je prvemu možu murskosoboške Policijske uprave ALEKSANDRU JEVŠKU (levo) uspelo: REBEKA DREMELJ (z daljšimi lasmi, desno) se bo podala v uniformirane vode. Zdaj, ko jo slovenska javnost pozna kot misico leta 2001, pevko, lastnico blagovne znamke za spodnje perilo in še kaj, je privolila tudi v honorarno delo na policiji. Prikupna Rebeka bo (nenapovedana in občasna) kontrolorka tovornega prometa na glavni cesti G1-3. G. Jevšek si od nove kadrovske pridobitve obeta discipliniranje tujih, pretežno vzhodnoevropskih tovarnjakarjev.

ovša

Dobrodelni

Binkošna božja služba v soboški evangeličanski cerkvi, ki jo je vodil duhovnik Leon Novak, je izzvenela v čast velikemu prazniku cerkve, njenemu rojstnemu dnevu. Slavnostno obeležje so ji dodali nastopi glasbenikov in pevcev, končala pa se ni kot običajno z molitvijo, blagoslovom in odhodom domov. Zdaj že osmič se je praznovanje rojstva cerkve nadaljevalo z binkoštnim dobrodelnim piknikom.

»Ko je prišel binkoštni dan, so bili vsi zbrani na istem kraju. Nenadoma je nastal z neba šum, ko bi se bližal silovit vihar in napolnil vso hišo, kjer so se zadrževali ... Vsi so bili napolnjeni s Svetim Duhom in začeli so govoriti v tujih jezikih, kakor jim je Duh dajal izgovarjati.«

Apd 2, 1-4

Odlomek iz apostolskih dejanj nam opisuje velik dogodek, ki se je zgodil v Jeruzalemu. Bog je po Jezusovih besedah razlil na svoje učence in na vse, ki so bili prisotni in pripravljeni sprejeti Božje delovanje svojega Svetega Duha. 3000 duš se je na ta dan spreobrnilo in sprejelo Jezusa za svojega Gospoda. Nastala je prva ali tako imenovana jeruzalemska pracerkvena občina in s tem začetek in rast delovanja Jezusove Cerkve na tem svetu.

Binkošti oziroma risali so torej rojstni dan Cerkve, so rojstni dan vseh kristjanov po celotnem svetu ...

... Ta praznik veselja in radosti ima tudi resne zahteve in posledice. »Ne pojde v nebeško kraljestvo vsak, ki mi pavi: »Gospod, gospod«, ampak kdor spolnjuje voljo mojega Očeta v nebesih.« so besede Jezusa Kristusa.

(Leon Novak, Farne novice, glasilo Evangeličanske cerkvene občine M. Sobota, maj 2005)

Blizu sedemsto vernikov se je po božji službi zadržalo na cerkvenem dvorišču, kjer je bilo kljub jutranjemu dežju že pripravljeno za piknik. Tudi vreme se je popravilo in nikamor se ni nikamor mudilo. Ostali so zaradi druženja in manjših prispevkov pomagati otrokom.

Irma B.,
Nataša J.

binkoštni piknik

V cerkvi in pozneje na cerkvenem dvorišču je ubrano zapel Mladinski mešani pevski zbor pod vodstvom zborovodkinje Lidije Gumilar. Za petje so zaslužne pevke (od leve) Metka Car, Vanja Kocet, Melani Cmor, Monika Oček in Mateja Baler ter pevci Vito Kranjc, Daniel Novak in Iztok Lačen. Piko na i pa je dodala violinistka Ekaterina Lepoša.

Prvič so pripravili binkoštni dobrodelni piknik v letih, ko smo pričeli graditi porodnišnico. Dve leti so prostovoljne prispevke zbirali za potrebe otroškega oddelka soboške bolnišnice. Vedno je bila v ospredju skrb za otroke. Tudi letos, ko so se odzvali na pobudo patronažnih medicinskih sester soboškega zdravstvenega doma. Za nakup bilirubinometra bo šel ves dobiček od prodane hrane in pijače, izkupiček srečelova in prostovoljni prispevki. Leon Novak predvideva, da bo ostalo po končnem obračunu blizu 400 tisoč tolarjev za prispevek k nakupu aparata. Na vseh dosedanjih dobrodelnih piknikih pa so zbrali okrog 3 milijone tolarjev.

Duhovnik Leon Novak se je izkazal kot pravi gostitelj. Ustavljal se je pri omizjih in se pogovarjal z verniki in povabljenimi gosti. Na posnetku je v pogovoru z novim direktorjem soboške bolnišnice Ernestom Börcem, ki je na piknik prišel s soprogo Majdo. Skrajno desno je Jožef Prša, komandir soboške policije, levo pa so nedavno upokojeni soboški odvetnik Oskar Norčič, kirurg Ludvik Norčič in znani soboški obrtnik Vili Žižek in kirurginja Cvetka Potočnik. Na posnetku spodaj pa je del znane soboške družine Šiftar: starosta družine Bela, soproga Ema in vnukinja Vita.

Nadarjena Ekaterina Lepoša je začela igrati pri šestih, že tretje leto pa pridno vadi. Tudi na binkoštni božji službi se je izkazala.

Gostitelj je bil posebej zadovoljen, da se je obiskovalcem dobrodelnega piknika pridružila tudi skupina sodelavcev soboškega zdravstvenega doma z direktorjem Jožetom Felkarjem na čelu. Ob njem so sedele vodja patronažne službe Martina Horvat, ki je v imenu patronažnih medicinskih sester pobudnica akcije za zbiranje denarja za nakup bilirubinometra, na desni pa sta zdravnica Nada Švagelj in glavna medicinska sestra Vida Pirling. Za njimi je duhovnik Leon Novak. Lahko so bili zadovoljni, saj se je po obisku in razpoložljivosti ljudi že dalo predvideti, da bo vsaj tretjina od dobrega milijona potrebne za nakup aparata, zagotovljena. Upajo, da bodo njihovo pobudo podprli še kje in da bodo kmalu dobili aparat za merjenje bilirubina v krvi novorojenčkov, saj je tretji dan sedmi dan po rojstvu ko mamice že zapustijo porodnišnico, še vedno morajo da bo koncentracija bilirubina naraščala ter povzročila nevarno okvaro možganov. Z novim aparatom bodo lahko pravočasno prepoznale in popravile.

Vlado Goldinskij (v sredini) je inšpektor Cerkvene občine Murska Sobota in laični predstavnik vernikov Evangeličanske cerkve na Slovenskem. Na fotografiji desno pa smo ujeli njegovo soprogo Alojzijo z vnučkom v naročju, ko je izbirala srečko. Tokrat ni bil bistven dobiček, najpomembnejše je bilo, da s srečko prispevaš za dober namen. Dekleta pa so se potrudila, da so srečke hitro pošle.

POW WOW

Prvih deset dni v maju sem bil v New Yorku. Bil sem gost na Pow Wow, vsakoletni tradicionalni ameriški turistični ponudbi. Na njej ameriške zvezne države ponujajo Američanom pa tudi tujim turističnim agencijam svoje lepote, sprehode po nacionalnih parkih, ekskluzivne hotele v Las Vegasu pa tudi letalske vozovnice za vse svetovne destinacije.

Tako se je v »rdečem jabolku«, ranjenem New Yorku, zbralo skoraj štiri tisoč turističnih delavcev, med njimi tudi iz evropskih dežel: ena Slovenka iz ljubljanskega kampusa in devet Hrvatov, turističnih turoperaterjev. V velikih dvoranah Conventional Centra so imeli Američani svoje stojnice, ponujali so ameriški »landscape«, najrazličnejše kičaste vrečke, sončnike in dežnike, priveske, lutke, najrazličnejše spominčke na kraje, mesta, letniške točke. Njihova turistična ponudba je začel od leta 2000 padla za 37 odstotkov, kar je skrb za noči del ameriške gospodarske krize. Po enajstem mesecu 2001 se tuji turisti prepočasi vračajo na izlete v Ameriko, zato so tokrat turistični agenti poskrbeli za zanimiv pester program. Zvečer so bili številni izleti in sprehodi po modernem muzeju Moma (Museum of Modern Art), ki so razstavljeni poleg znanih slik še bolj znanih umetnikov (Dali, Picasso, Warhol) tudi zanimivi praktični predmeti za splošno rabo. Recimo zidarski meter, na katerem so izpisani podatki človeške zgodovine od Babilona do enajstega stoletja 2001. Ogle-

dati smo si tudi muzej, ki prikazuje različne figure znanih osebnosti v naravni okolici. Med temi zgodovinskimi stališči sta tudi Sean Connery in John Lennon. Med potovanjem voditelji, vojskovi in državniiki ni bilo tista. Ko smo se povrnili po vseh nadstropjih zgradbe, nas sprejela ameriška vojska, klove kateri big band s tremi solistkami, da mi vedel, katero bi hotel, katero poslušal. V hotelu turistični delavci so se zavrteli na okoliščini, v glavnem delu pa so se iz kda ve kaj v mestu, ki očara vsakega, kadar se prvič znajde v senci nebotičnikov kot v modernem mestu. Skozi katerega pita iz Centralnega parka in neprijeten majski veter (ta dan je bilo v maju).

Prjetno je bilo potovanje z ladjo na Staten Island, kjer smo si ogledali kitajski botanični vrt. Sploh so Kitajci v zadnjem času preplavili Ameriko. Večina modnih hiš daje svoje izdelke šivat na Kitajsko, kjer je poceni delovna sila. In »Čine«, tudi na kapi s senčnikom z oznako NY. Na vsakem tekstilnem izdelku opiše »Made in China«. Tako sem jedel sendvič, premazan z medom, vmes pa bila salama in sladek sir ..., da nisem vedel, ali jem sendvič ali sladico. Zadnji dan so nas odpeljali na Ellis Island. Otok je v letih 1892 do 1924 sprejel dvajset milijonov emigrantov iz Evrope. Pred leti so zgradbo obnovili, preuredili v muzej. Tudi tu so razstavljeni kovčki sliki rajskih vrat vstopili v obljubljeno deželo. In »odniki basali s hrano in poslušali mehiški orkester, sem odšel v posebni računalniški oddelek, da bi poiskal korenine svojih sorodnikov, ki so prišli v Ameriko na sezonsko delo.

Moja mama je v Chicagu dvanajst let likala. Zdi se mi, da je delala ilegalno. Na uro je dobila zaradi tega več centov, vendar ni bila socialno zavarovana, ni dobila ne ameriškega državljanstva in ne pokojnine. Ko sem plačal pet dolarjev, so mi dali posebno kartico, s katero sem odprl računalnik in začel brskati po njem. Mame nisem našel. Iskal sem jo pod priimki Gruskovnjak, Grueskovnjak, Grusko, Grusco ... Prikazali so se podobni priimki, ne pa njen. Morda je prišla v Ameriko po letu 1924. Ne vem. To me je precej presenetilo in sklenil sem, da bom iskal dalje.

Nekje v škatlah, ki so ostale v Ljubljani, je njena ladijska vozovnica, njen potni list, ki ga je izdala Kraljevina Jugoslavija. Po nekaj minutah sem odtipkal priimek svojega strica Franka Somna in glej: pojavil se je Somen Ferencz iz Gomilice, enkrat zapisane kot Gomilicza, drugič kot Gumilioza, država Austrija. Našel sem ga na listi štiri kot petnajstega v poročilu States Immigration Officer at Port of Arrival. Obenem sem izvedel, da je bil

star osemnajst let, da je imel modre oči, da je bil rjavolas, da je bil visok pet feet in pet inches, da je imel v žepu petindvajset dolarjev, kar je bilo za takratne čase kar majhno premoženje, mogoče bi bilo to danes okrog tisoč dolarjev. Na drugi listini List of Manifest of Alien Passengers for the United States, da je stopil na ameriška tla 16. februarja 1910. in da je bil namenjen v Chicago. Na seznamu so bili v glavnem Slovaki, od tridesetih imen samo dva Slovenca, moj stric in Jože Horvat, star 25 let, iz Joskohaze. Ko sem vplačal dodatnih 65 dolarjev, sem dobil fotokopije obeh seznamov, obenem pa tudi fotografijo ladje, s katero je prišel stric v Ameriko. Bila je to francoska ladja La Gascogne, ki je plula na relaciji Le Havre-New York in so jo leta 1920 razrezali v staro železo. Računalniška obdelava emigrantov, ki so prišli do leta 1924 v Ameriko, je bila obdelana šele leta 2001.

Stric se je kasneje zaposlil kot hišnik v nekem nebotičniku, postal je doorman, se poročil z Elizabetho, podkarpatsko Madžarko. Imela sta tri hčerke in sina Pavla, ki je leta 1941 padel v bitki za Pearl Harbor. Stric nam je po vojni pošiljal pakete in vedno dodal tudi pismo v stari prekmurščini: »Eti vam pošiljam eden mali paklec z robačami, gvanon pa cukron ...« Po njegovi smrti - pokopan je na Floridi v Daytona Beachu, - so paketi socialne pomoči prenehali prihajati, tudi »robače« spomina so se raztrgale in ponosile, »cuker« družinskih stikov se je stopil. Ostala je samo ta sled na Ellis Islandu. Sled enega od prekmurških sezoncev, ki so odšli v Ameriko delat in se niso nikoli več vrnili.

MADE IN USA

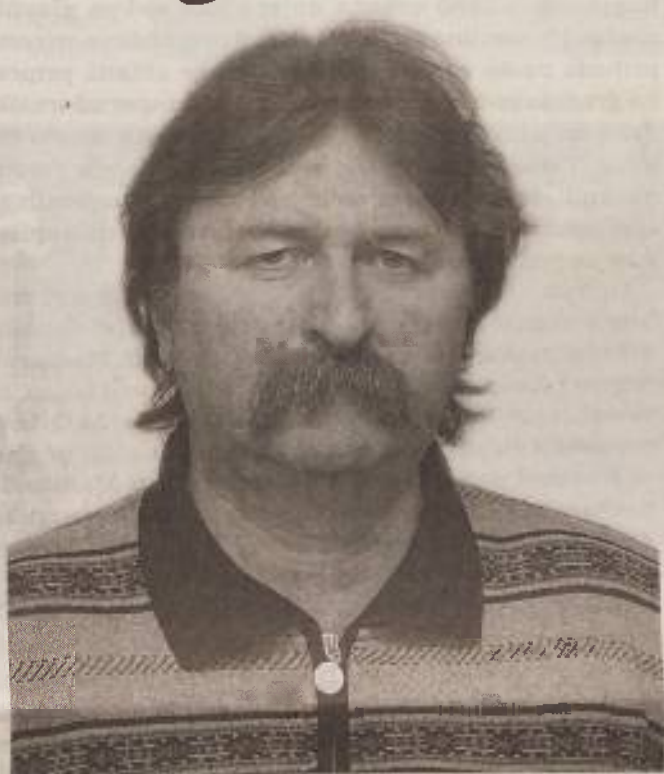
Branko Šomen

RAZMIŠLJANJE

Lajos Bence,
pesnik

Že sam naslov te časopisne rubrike se nekako rima z znamenitim izrekom »Cogito, ergo sum« velikega francoskega misleca Descartesa. Kljub temu pa ta znameniti izrek velikana francoskega razsvetljenstva pri umetnikih ni padel na rodovitna tla, prav tako kot tudi Wittgensteinova na jezikovni resničnosti zgrajena teza ni vzbudila omembe vredne revolucije. V današnjem svetu, ko že vsi govorijo o umiranju književnosti in umetnosti, se velikokrat spomnim Voltairove Candide. To delo, omenjano tudi kot kritika razsvetljenega uma, pa ni temeljilo na Descartesovi, temveč na Leibnitzevi filozofiji, ki ga v romanu uteleša mojster Panglos.

Bog in Vino

Za Candidea, ki brezkompromisno sprejema mojstrove izreke, je resničnost, ki ga obkroža, nekaj najpopolnejšega na svetu, kar v svojem potopisnem romanu (Candide) tudi na široko opisuje. Čeprav se na vsakem koraku srečuje s prav nasprotnimi dejstvi. Prepričan je namreč, da se veliki mislec pač ne more motiti, saj je vseveden, in če se tu pa tam tudi pojavi kakšna neznatna težava, je ta le prehodnega značaja. In prav takih umetnikov, filozofov, mislecev, ki bi akceptirali določene filozofske znote, današnjemu svetu primanjkuje. V svetu, ki je za nas edini in najboljši (če drugega že ni) in ki nam je dan kot edina razpoložljiva točka našega »tuzemeljskega« življenja. In ker so te romantiki prepričali o tem, da je »okvirna zgodba« tvojega življenja in smrti možna le med temi zidovi. Kljub nenehnim dvomom pa se vendarle ne podaš na neznano pot, ne odideš v širni svet z upanjem, da boš nekje, nekoč morda našel nov dom ali celo novo domovino.

Zagotovo pa bi se lahko zamislil nad »skazitvijo« Kunigunde. Kajti lepota in grdota ne poznata sredinskosti, sta pač to, kar sta. Ima pa roman še neko drugo filozofsko jedro: vrtnarjenje, katero je znotraj kavzalnega odnosa drugi vzrok za navezanost na grudo. Še posebno takrat, ko ima leta pomen vinske trte; kajti v tem primeru je navezanost - vez veliko močnejša, skoraj večna. Nekje sem prebral, da tisti, ki posadi trto, sprejme v svojo hišo velikega gospoda. »Vrt« je pač treba obdelovati, kajti tudi v našem duhovnem vrtu cvetijo rože le takrat, če ga vsak dan negujemo, po potrebi pa tudi občasno »očistimo plevela«. Kakor je treba negovati tudi prijateljstvo, seveda če se o tem »pojavi« sploh še lahko pogovarjamo ...

Grozdarje pa je v nasprotju z drugimi vrstami sadja »iz druge trte zvito«. Nikoli ne umre: kot posledica nekega božjega vmešavanja se metamorfizira, spremeni. Ta reinkarnacija ima svoje faze: v obliki mošta je še nekoliko »motno«, pozneje preide na »pot izboljšanja«, vendar še zmeraj potrebuje »učitelja«, da se po rešitvi iz ujetništva v sodu, obsijano z blago jesensko svetlobo, okrepi in spremeni v zlahtno »poezijo«. Čeprav od enega kozarca vina še ne bomo boljši ljudje ...

Doktor Hamvas (Filozofija vina) pravi, da na koncu ostaneta le dve substanci: Bog in Vino. Oba z veliko začetnico. In na tej točki izgine vsa ironija, ostaneta le evidence in »kapljica« klasicizem. Kakršna je tudi pokrajina: Avignon, Provance, Toscana in navsezadnje takšne so tudi Lendavske gorice, polne harmonij, panonskega priokusa narave in melanholije. Skratka, je pokrajina, kjer »se pije«, in to ne samo ob nedeljah in praznikih ...

»Pisal sem tudi kabinetu maršala Tita«

Joseph

Pomurski poslanci Ljudske skupščine LRS (Ljudske republike Slovenije) leta 1958:
Kocjančič, Kreft, M. Vild, Šebjanič, Mejak, Antalič, Rous, Lutar, Horvat, Ččinovič, M. Levar. Koloman Korpič je označen z belo piko.

Marijana in Elizabeta – urednica časopisa Porabje in županja

Marijana je nekoč plesala pri folklori.

Poslušalci Murskega vala poznate njen glas, ko se ob ponedeljkovih jutrih oglašča v radijski program z zvočnim pismom iz sosednje Madžarske, udeležencem simpozijev, kongresov in konferenc je znana kot prevajalka iz madžarščine v slovenščino in obratno, pred vsem tem pa je predvsem novinarka in urednica časopisa Porabje, ki je časopis Zveze Slovencev na Madžarskem. Govorimo seveda o Marijani Sukič, ki danes živi v Monoštru, čeprav je odrasčala v Sakalovcih. Prav tako kot njena sestra Elizabeta, ki je danes županja Dolnjega Senika.

Elizabeta je županja na Dolnjem Seniku.

Dejan Fujs

Zgodba o tem,

kako je krava pojedla pullover

Učenje je šlo po zlu

Okoli 4000 Slovencev nas živi v Porabju. V Sakalovcih, na Dolenjem in Gornjem Sečoveljskem, Števanovcih, Slemenovcih, Verici, v Rihovcih, v Monoštru. V naši Rabi živijo še Slovenci in Avstrijci. Naša Madžari. Naša je stičišče štirih kultur, kjer si vsi Slovenci prizadevajo, da bi se slišalo tudi čim več slovenskega jezika. Zanimamo se, da naše gospodarstvo ni najbolj razvito, Madžari pa so zadnja leta veliko podjetij prodali Nemcem. Z gospodarstvom in denarjem pa je povezan tudi jezik. Povedala Marijanina sestra Elizabeta. Obe se za vprašanje, kako težko je bilo živeti v Porabju. Konec sedemdesetih let prejšnjega stoletja so žene za »železno zaveso«. Marijana in Elizabeta sta takrat obiskovali osnovno šolo v domačih Sakalovcih. Doma smo se mladi pogovarjali v naročju, ko pa sem prišla v sedmi in osmi razred v Monoštru, pa nisva več učiteljica s knjižnim jezikom. Mi nismo razumeli knjižne slovenščine, ona ne razume. Tako je šlo naše uče-

nje počasi, vendar z gotovostjo po zlu,« se spominja Marijana.

Knjige in pamet na pašo

Po zlu pa je šlo tudi oblačilo, ki ga je imela Marijana s sabo na pašo. Doma so imeli kmetijo in otroci so morali takrat pomagati tudi pri domačih opravilih. Ena Marijaninih nalog je bila, da je pred odhodom v šolo zgodaj zjutraj odgnala krave na pašo. Marijana je bila že takrat navdušena nad pisano in brano besedo, zato je na vsako pašo vzela še knjigo. Velikokrat se je tako zatopila v branje, da je skorajda pozabila na svet okoli sebe. To je nekega dne izkoristila njihova krava, ki ji je mislila, da je Marijanin pullover najbolj okusna stvar na svetu. Še preden je naša so-govornica ugotovila, kaj se dogaja, je krava že pridrno zvečila volneno tkanino. »Komaj sem ji iztrgala pullover iz gobca, vendar ni bil več uporaben, pa še ves slinast je bil,« se z nasmehom spominja Marijana. S kravami je imela težave tudi Elizabeta. Enkrat ji je krava celo ušla s paše in Elizabeto so doma starši zaradi tega močno okregali. Marijana kot mlajša sestra se ji je postavila v bran in zaradi

ttega s šibo ošvrknila babico. Kot otrok takrat ni vedela, da tega ne bi smela, se je pa po dogodku morala babici opravičiti. »Spominjam se, da so me posadili na staro skrinjo, in tam sem morala sedeti tako dolgo, dokler ni prišla babica, in šele ko sem se ji opravičila, sem lahko šla s tiste skrinje,« je razložila Marijana.

Zmešnjava v sklonih in spolih

Toda vsega lepega je enkrat tudi konec, med drugim tudi otroštva. Marijana je po gimnaziji odšla na visoko pedagoško šolo v Sombotel, Elizabeta pa je ob delu končala medicinsko šolo. V Sombotelu slovenščine še niso poučevali, zato se je Marijana odločila za študij madžarskega jezika in animatorstva. »Takrat sem imela možnost, da bi študirala v Ljubljani, vendar je bila zame Slovenija še tuja dežela. Bila sem navezana na starše in porabski kot. Začela pa sem obiskovati slovenski lektorat. Pri profesorici Grgičevi sem se naučila pogovorne slovenščine, ki ni bila porabsko narečje. Ona je pripravljala doktorat in veliko sva prepotovali po porabskih vaseh. Prav ona je bila tista, ki je pripomogla k temu, da sem se začela zave-

Nedelja je namenjena družinskemu kosilu pri Sukičevih.

dati pripadnosti nekemu narodu in da sem del tistega čudeža, ki pravi, da je peščica ljudi ob Rabi ohranila svojo kulturo in navade, čeprav ni imela tesnih stikov z matično domovino, razen s Prekmurci v času madžarske kraljevine. Prvi preizkus znanja slovenščine sem doživela leta 1984, ko je prišla v Porabje skupina s slovenskega Inštituta za narodnostna vprašanja. Raziskovali so življenje ob Rabi in potrebovali prevajalca, ki je

govoril madžarščino, slovenski knjižni jezik in porabsko narečje. Prevodi so veliko bolj kot njim koristili meni. Prej je bilo moje govorjenje le dobesedni prevod iz madžarščine, kar je pomenilo zmešnjavo pri spolih, sklonih in številih. Prvič sem začela razmišljati v slovenščini, tudi govorila sem slovensko,« smo izvedeli od Marijane.

Določili so jo

Elizabeta se je medtem zaposlila kot medicinska sestra v Domu za ljudi s posebnimi potrebami v Monoštru. Marijana pa je skušala najti službo kot učiteljica madžarščine in diplomirati na novoustanovljeni katedri za slovenski jezik. Prostega mesta za učiteljico ni bilo. Dobila je delo animatorke v monoštrskem kulturnem domu in tako možnost, da pomaga slovenskim kulturnim skupinam v Porabju. Po dveh letih sta se mi v kulturnem domu pridružila še Jože in Katarina Hirnók. Zveza Slovencev na madžarskem je bila ustanovljena leta 1989,« je pripovedovala Marijana Sukič. Na vprašanje, kako je prišla k časopisu Porabje, Marijana Sukič odgovarja: »Eden od prvotnih ciljev naše

Zveze je bil informiranje porabskih Slovencev. Do ljudi lahko prodreš le z mediji. Ker ni bilo v začetku nikogar, ki bi urejal časopis, so določili kar mene.

Bila sem brez izkušenj, toda kljub vsemu je časopis danes v Porabju obvezno branje. Ljudje se še vedno najbolj razveselijo, ko v časopisu zagledajo svojo ali fotografijo svojega soseda. V časopisu se je že znašla tudi Elizabeta. »Po petnajstih letih županovanja na Dolnjem Seniku se spodobi, da od časa do časa zapišejo tudi kaj o dogajanju v tvoji vasi,« se je pošalila.

Nedeljska kosila

Marijana in Elizabeta sta med tednom zelo zaposleni. Vsaka v svoji službi, poleg tega pa Elizabeta končuje študij na visoki medicinski šoli. »Nedelje pa so namenjene našim družinskim srečanjem,« sta povedali obe v en glas. Zadnji dan v tednu se zberejo na kosilu v Sakalovcih, kamor prideta tudi sestrina hči in sin. Zbere se ves družinski klan in po kosilu sedimo še dolgo v popoldne. »Gre za tradicijo, ki je Sukičevi nikoli ne bomo opustili,« sta se strinjali Marijana in Elizabeta.

Elizabeta je tri leta starejša od Marijane in temu primerno na fotografiji tudi večja.

Avtomobili so bili leta 1966 na Madžarskem redkost.

LEGENDE

Trnova je pot
do zvezd – per
aspera d'astra

Ivan Kramberger –

O fenomenu Ivana Krambergerja je bilo in verjetno še bo popisanega mnogo papirja – Kje je prava resnica – Kateri izmed stoterih je njegov pravi obraz, verjetno ne bomo nikoli izvedeli – Odhaja v legendo in o legendah nikoli ne veš, ali so prave ali ne – to je čar drugačnosti

Trnova je pot do zvezd, pravijo modreci. In če do tja res vodi kakšna pot, potem je pot, ki jo je Ivan Kramberger na zemlji prehodil in njemu všečni pisci ovekovečili, zares trnova in bi po modrecih vodila do zvezd. Nemirnega duha, stalno v gibanju, kot je to počel v časa svojega življenja, se zdaj vozi od ene do druge galaksije na Velikem vozu. Morda se z njim na častnem mestu pelje opica Ančka in se porogljivo ozirata po solzni dolini. Ančka pokaže na majhno točko na zemeljski obli in pravi: »Glej, Ivek, tam pa je Slovenija, katere predsednik si hotel biti.« Ivek se na široko zasmee: »Bilo je 'enokratno', ampak boljše mi je tu, tam na Zemlji bi me novinarji raztrgali, drugi bi me izigrali in najhujše bi bilo, ker ne bi mogel pomagati vsem, ki sem jim obljubil. V Lendavi sem obljubil silaku, da bo policist v moji gardi. Sedaj pa delavkam, ki so ostale brez plače, moram obljubiti nemogoče, da bom spametoval njihovega, šefa, občinske može in vlado. Temu pa niti jaz, Ivan Kramberger, dobri človek iz Negove, ne bi bil kos. Tam doli je vse narobe ... Vidiš, tam v daljavi je Veliki medved, peljiva se na obisk ...« In nebeška kočija z nadzvočno hitrostjo švigne mimo ozvezdij. Ivan Kramberger se pelje v legendo ... Pravzaprav utrjevati svoj sloves v nebesih, saj je postal legenda že na zemlji. Iznajdljivemu, kot je bil, ne bo težko, saj je že v rani mladosti spoznal, da je treba zaigrati na prave strune – pa naj je ton še tako neprijeten. Kot meteor se je pojavil na slovenskem nebu in v nekaj letih razgibal množice, kot jih že dolgo ni noben politik, sploh pa ne noben dimnikar. Več kot deset knjig, nekaj dializnih aparatov, shodi, atomizirana množica, kandidatura za predsednika države, spektakularen umor v času tranzicije, politične negotovosti so dejstva, ki so Ivana Krambergerja povzdignili na piedestal, in če ga ne bi bilo, bi si ga morali izmisliti.

A bil je. In bil je nekaj nenavadnega. Psiholog profesor dr. Anton Trstenjak je v predgovoru njegove knjige Zakaj Ivan Kramberger ni predsednik Slovenije zapisal:

»Ivan Kramberger je genialen človek, to je dokazal že v Nemčiji s svojimi uspehi pri aparatu za dializo. Genij je namreč človek, ki brez šol in mimo šol doseže izredne uspehe, do katerih pa se ne povzpnejo niti osebe z najvišjo šolsko izobrazbo. Zato so genialni ljudje sredi družbe povprečnih oseb vselej dobesedno nekaj posebnega, pravi posebnosti tudi v slogu življenja, v govorjenju in vedenju. Tak je Ivan Kramberger. Pri krajsanost ali življenjsko frustracijo, ki jo je doživljal kot pastirček pri krutem gospodarju, ko niti treh razredov osnovne šole ni smel redno obiskovati, skuša kompenzirati s potrebno po izredni publiciteti in z demonstrativnimi nastopi v javnosti, kar je bilo posebno izzivalno že v Nemčiji.

Spodrsrljaje v vedenju in besedah, ki so izraz pomanjkljive formalne šolske izobrazbe, skuša sproti popravljati in nadomeščati z duhovitostjo, tudi s pisanjem knjig in izredno dobrotljivostjo, ki jo izkazuje zlasti zdravstvenim ustanovam z izrednimi darili, aparati za dializo, in visokimi denarnimi podporami.

Izkazuje se kot mecen zdravstva, kar je mogoče zlasti zaradi visoke pokojnine v nemških markah za dosežke pri aparatih za dializo.

Ivan Kramberger se izkazuje sredi naše družbe ne samo kot genialen duh, temveč tudi kot velik dobrotnik, človek dobrega srca. Vedeti pa moramo, da en sam človek

nikoli ne more nadomestiti vsega, kar je dolžna storiti družba kot celota ...«

Morda bi lahko po teh prepričljivih besedah postavili piko na oris duhovne podobe človeka, ki je konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let razgibal slovensko srenjo. Toda nadaljujmo s faktografskimi podatki: Ivan Kramberger se je rodil v družini viničarja Franca Krambergerja, ki je v mladosti videl nekaj sveta, toda na koncu je pristal v Ženjaku in se poročil z Jožefo Metljak, ki je rodila enajst otrok. Francek, Jožica, Pepek, Lovrenc, za Ivanom še Ludvik, Poldika in Anica so preživeli, druge je ugohobila revščina. S pomočjo materine dote sta prišla do svoje borne hiške, toda ko so otroci postali godni za delo, so po vrsti odhajali služiti k bogatim kmetom za kos kruha. V Ivanovem življenju si sledijo tolikokrat omenjena pastirska leta, učna leta dimnikarja Ivana, vojaščina, Nemčija in vrnitev. Hiša v Negovi, sin Ivek, družina, dobrodelna dejavnost, javni nastopi, gromoglasna kritika družbe, ustanavljanje stranke, vrhunec s kandidaturo na volitvah za predsednika države in tretje mesto med štirimi. Pred drugim krogom volitev mu uspe največji domet: vsi kandidati sprejmejo povabilo na njegov dom. »Že sem videl moj ljubljani kraj, ki bo prvič v svoji zgodovini, odkar po negovski zemlji hodi človek, videl štiri predsedniške kandidate, ki so jih prvič v zgodovini Slovenije volili njeni državljani ...«

stoji v njegovi knjigi o predsedniških volitvah in priznava, da se tega sam ne bi spomnil, če mu ne bi prišepnila Irma Benko, direktorica Vestnika in Murskega vala ... Srečanje in prenos Nedeljske kuhinje so poslušali po vsej državi. Ivan se je izkazal kot odlični gostitelj.

V štirih letih je v samozaložbi objavil trinajst knjig – vse o sebi. Govorilo se je, da jih pišeta dva prekmurska novinarja. Res da so pisali drugi, deset od njih njegov brat Ludvik, samouki novinar iz G. Radgone, dopisnik slovenskih časopisov in radijskih postaj.

S slavo in denarjem je okrog njega naraščala množica pomoči potrebnih, neboljnih in prevarantov, ki so hoteli njegove darove, mu ponujali prijateljstvo, dvomljive usluge ...

Črna, morda morbidna senca smrti ga je vseskozi spremljala: grobnica na domačem dvorišču, črna oblačila, slutnje, blodnje (?) o atentatu, ki se je uresničil fatalnega 1992. leta. Ve se: puška je počila in Ivan Kramberger je obležal.

»Že spet kakšen Ivekov štos!« je bila prva reakcija ob vesti o tragičnem dogodku, toda tokrat se ni šalil, je pa presenetil kot vedno. Kdo in zakaj je sprožil usodni strel? Sodišče je odločilo, storilec je šel v ječo, a ostalo je veliko dvomov, resnic, polresnic, domnev ... Prave resnice, pa ne samo o svoji tragični smrti, je Ivek odnesel s seboj in morda tam gori med zvezdami med dvema shodoma narekuje novo knjigo o samih resnicah. Mi tu na zemlji njegov mozaik sestavljamo iz majhnih »enokratnih« kamenčkov ...

Ludvik Kramberger, vaši bratje in sestre veljajo za tihe, zadržane ljudi, le Ivan je izjema. Dolgo ste veljali za njegovo senco, človeka, ki je njegovo življenje prenesel na papir. Zakaj je hotel biti v središču

dogajanja, zakaj si je nadel masko posebnosti?

»Ivan je bil že od otroštva drugačen od nas devetih otrok, kolikor nas je bilo v družini. Ko so v nekem TV-intervjuju vprašali mamo, ki je bila tedaj stara šestinsedemdeset let, kaj je bil mali Ivan, je odgovorila, da je bil falot, da ni bil priden. Seveda s tem ni mislila, da je bil razbojnik. Bil je pač drugačen od drugih otrok. To je kazal v svojem vedenju. Bil je zelo iznajdljiv, čeprav se ni hotel zanašati na pač ni šla, zato je končal le štiri razrede, pozneje pa še dimnikarsko šolo. Le ko povem, da je bil že kot otrok tekmovalec. Vse no je želel biti prvi. Zato ni čudno, da se udeleževal tedanjih vaških kolesarskih tekmovanj in bil tudi med zmagovalci. Ta njegov valni duh ga je pripeljal do uspehov v nogbi, saj je z njim premagal pomanjkljivostjo, maske posebnosti si ni nadel samo to so mu nadedli mediji, ki so v njem videli vem obnašanje, tudi oblačenje, včasih posebnosti.«

- Ivan Kramberger, Dobri človek iz Negove

»Najprej moramo povedati, odkod je človek. Ta vzdevek so mu dali mediji v Negovi, kjer je delal. Zaradi svoje socialne avnosti, ki jo je izvajal tako, da je socialne mere obelodanjal v časopisih, bil je tudi predsednik Društva za pomoč neimovnim, srburju, so mu nadedli vzdevek Dobri človek. Duisburga. Pri nas so povzemali pri nemških časopisov, ga intervjuvali in imenovali v Dobri človek iz Negove. Negovčani mu gotovo ne bi dali tega vzdeveka, saj, kot je znano, za svoj kraj ni bil nič drugega. Njegovo dobro delo za Negovo je, da je v kr privabil več kot 100.000 obiskovalcev ter na tak način doma in svetu predstavil Negovo. Še danes lahko nekoliko starejše, tiste, stari več kot 20 let, vprašate za Negovo in vam bodo povedali, kje je in zakaj vedo za njo. Gotovo je za promocijo Negove naredil več kot tisoč menite negovske čelade, ki jih hranijo v muzejih v New Yorku in na Dunaju.

- Ljudje so različno reagirali ob njegovi kandidaturi za predsednika države. Ali je bila to resna odločitev že od vsega začetka.

»Za to se je odločil izključno zato, da bi pokazal, kaj Ivan zmore. Ko sem mu govoril, da ne more biti predsednik, saj nima izobrazbe, je dejal, da so bili v preteklosti naši kralji brez šol, pa so vladali. Ko sem mu rekel, da so danes drugi časi, je dodal: Če bom izvoljen, lahko tudi odstopim. Brzo pritravanja lahko rečem, da se je za kandidacijo odločil le zato, da se dokaže.«

- Zakaj je moral umreti nasilno smrt?

»Tu je moj odgovor tak. To ve samo Bog. Močno pa dvomim, da bi ga lahko v taki moči žici, bil je ustreljen na shodu, tako natančno s smrtnim strelom, zadel pravi strelec. Semkrat poudarim, da to ve samo Bog, kot se reče ljudsko.«

- Ivan Kramberger, družinski človek, ali ste ohranili stike z otrokoma, kakšno je usoda Iveka mlajšega, na katerega je bil posebej navezan?

»Stiki z njegovo družino so ostali dobri. Razumljivo je, da ni več tako kot takrat, ko je živel Ivan, ki je prihajal v našo hišo, ko je potreboval kak nasvet ali tudi kar tako. Vse sem, da je Ivek prišel do poklica električarja in sedaj nadaljuje izobraževanje na strojni + 2. Tega bi bil Ivan zagotovo vesel.«

- Ali bi morda še kaj rekli o svojem nem bratu?

»Rekel bi, da je bil Ivan vizionar. Njegovi govori na predvolilnih shodih, ki jih je nadel na desetisoče ljudi, to potrjujejo. Ni povedal je propad, pravzaprav krajša pot. To se je tudi zgodilo. Škoda je, da se ni izpostavljati in na krut način končal svoje življenje.«

med legendo in resničnostjo

Irena Benko, direktorica Podjetja za informiranje, poklicno in tudi sicer ste doživeli Krambergerjevo metamorfozo od skoraj anonimnega posebnega do tistega, ki je je potegoval za najvišjo državniško funkcijo ...

Jrni su se srečala, ko je bil v Sloveniji se anonimni človek. V uredništvo je prišel z nekaj članki o sebi, objavljenih v nemških časopisih, in z informacijo, da bo sohoški bolnišnici podaril rentgenski aparat. Potem smo ga še v skratki predstavili kot kandidata, v intervjuju decembra 1989 pa ga je kolegica Bernarda R. Peček povprašala, če o njegovih morebitnih političnih ambicijah in takrat je prvič napovedal, da bo kandidiral na predsedniških volitvah. Se ena Krambergerjeva, so ko smo ga vprašali, on pa je držal roko na srcu in na prvih slovenskih predsedniških volitvah je bil eden od tistih. Na dan prvega kroga volitev ga je pograbila panika. Okrog enajstih dopoldne je poklical navdušen in prestrašen občanem: »V Šmarjah pri Jelsah vožim. Kaj če bom slučajno spakiral bom kufre in odšel nazaj v Nemčijo ...« so mu odgovorili, da se danes slišim. Vendar je bil zelo iskren človek, tudi zaradi pred množico pa je bil pripravljen narediti junaka in ...

spoznal moč medijev in mediji so mu omogočali ustvarjati njegove želje. Kako je bilo sodelovati z njim? »Enokratno, to besedo je zelo rad uporabljal, je bilo biti z njim po prvem krogu volitev. Bil je tretji, izločen iz tekme, vendar zdaleč ne razočaran. Podpora je bila večja, kot si je upal sanjati. Ko sva klepetala o tem rezultatu, se nama je utrla ideja - predvolilno soočenje predsedniških kandidatov na Murskem valu in velikonočno kosilo pri Ivanu Krambergerju v Negovi. Beseda je dala besedo in v enem dnevu, v sredo pred velikonočno nedeljo, je bil scenarij do podrobnosti izdelan. In na velikonočno nedeljo so bili vsi glavni akterji v Negovi, med njimi seveda oba predsedniška kandidata Milan Kučan in dr. Jože Pučnik. Bil je medijski dogodek leta, zame eno najlepših novinarskih doživetij. In bila je priložnost, da sem Ivana Krambergerja in njegovo družino pobliže spoznala. Če ne bi tisto sredo videla na lastne oči, ne bi verjela: velika kopalnica, polna pisem, v njih na stotine živ-

ljenjskih zgodb in usod, ki jih lahko izpoveš samo zaupanja vrednemu človeku. In to je bil Ivan Kramberger za mnoge Slovence. Telefon je neprestano zvonil. Koga naj volim zdaj, so spraševali njegovi volivci. Po lastni presoji in premisleku je svetoval in s tem vsaj meni pokazal, kako visoko ceni svoje volivce. In samo še en dogodek, ki potrjuje, da je bil človek na mestu. Slovenska junijska vojna 1991. Novinarji Vestnika in Radia Murski val smo delali dan in noč. Ivan Kramberger je bil prvi politik, ki nas je prišel spodbujati in opogumljati, čeprav je bilo v tistih dneh kar težko prečkati Muro. Čeprav je vse skupaj trajalo le dober teden, smo se takrat res izpostavljali. Predvsem zaradi strahopetnosti posameznikov, ki so se med vojno potuhnil, potem pa so jih bila polna usta oblasti in zaslug, ima Krambergerjev medvojni obisk našega uredništva simbolični pomen. Navsezadnje je bil to človek, ki je na svoj način zaznamoval slovensko politično sceno v času osamosvajanja. Je človek za zgodovino, ne za smeti.

- Zgodovinski spomin je kratak, če je podrejen interesom. Kdo ga ni maral, je bil komu v napoto? »Nazadnje me je poklical dober mesec pred atentatom in potožil, da mu je prejšnji dan od vstopa pri cestninski postaji Tepanje na poti v Ljubljano sledil beli mercedes in da ga je celo skušal zbiti s ceste. Da pretirava, da mu zagotovo nihče noče nič hudega, da ga je strah brez razloga, sem ga prepričevala. Očitno je bil njegov strah z razlogom. Zakaj in ali je bil res komu trn v peti? Sam je odgovor verjetno poznal, a odnesel ga je s sabo.«

Ali se spomnite Ivana Krambergerja?

A je to on, ki je stripe prodajal, »pol pa tisti denar naokoli talu«? Spomnim se, da je kandidiral za predsednika tedaj, ko sem prvič volil. Pa mislim, da je bil Prekmurec. (Jože iz Kamnika)

Bil je čudno oblečen in preglasno je govoril na shodih, v Lendavi je napovedal, da Nafta ne bo več. Pa še kako prav je imel, sedaj niti drugih

tovarn ne bo, prišleki pa so delavke postavili na cesto. (Marika, Lendava)

Že kot otrok je vedno nekaj »šraufal« po avtih, mopedih ... Imel je kar zajetno zbirko raznih oldtimerjev, ki jih je skrbno restavriral in »pošilhtal«. Vrhunec njegovega »šraufanja« pa je bilo odkritje neke izboljšave za dializne aparate, ki se uporablja še danes. Ne vem točno, kaj je bilo, vem pa, da je zadevo patentiral in še danes cela družina lepo živi od tega. Kar se tiče njegove politike, pa se je zavzemal za preproste in revne ljudi. Za druge politike je brez zadržkov uporabljal besede svinje, kurbe, lažnivci, lopovi ... (verjetno se ni motil). Pač je govoril tako bolj po domače in preprosto, ker je tak pač bil. In pozor! Na prvih volitvah brez kakršne koli medijske podpore (če primerjamo s Kučanom) osvoji 20 %, kar pri drugih sproži alarm. In tako ga je ustrelil neki stari obubožani lovec, ki je imel v riti konkretno dozo alkohola (menda) in ga je seveda iz zelo velike razdalje zadel smrtno samo z enim strelom in še to iz take puške (menda), da bi bil lok bolj »ziher« orožje. (Internet, Feri)

Slišal sem, da je bil po poklicu kmet ali avtomehaničar, nastopal je na predsedniških volitvah in bil dokaj hudo popularen. Pri nastopih je imel s sabo opico. (Pavel iz Primorske)

Doma je bil iz Njgove, se mi zdi ... Napisal je tudi knjigo, meni se zdi, da z naslovom Trnova pot, ki sem jo pred 15 leti tudi prebral in opisuje njegovo delo v Nemčiji, ko je poprijel za celo tako navadna dela, kot je čiščenje stranišč. Kaj več se pa ne spomnim o tej knjigi. V Celju je včasih prodajal svoje knjige nasproti kina Metropol. (Internet, whatever)

Za vse, ki mislijo, da se Prekmurje začne od Lenarta naprej ... Ni bil Prekmurec in Negova je daleč, daleč od Prekmurja. A ja, kot ena zanimivost, pred svojo kočjo je imel postavljen (ne vem, ali je še) svojo grobnico iz kamnja, notri je imel televizor (da bo lahko po smrti spremljal tv-novele) pa podobne zadeve, ki ne spadajo tja noter. Se razume, da ga niso pokopali tam. Vedno se je »fural« okoli z nekim starim roadsterjem ali pa motorjem s priklopo ob strani in ... zraven je imel vedno svojo opico. (Internet)

Imel je tudi neko gostilno tam v bližini doma, enkrat smo bili tam, samo se nič kaj dosti ne spomnim, vem samo, da je hodil do vsakega, ki je bil notri, kot da se že sto let poznamo. (internet-EI topo)

Verjetno so se nekateri poznejši poslanci zgledovali po njem in imeli več sreče, ker so prišli do parlamenta. Če ga ne bi ustrelili, bi danes zagotovo sedel v slovenskem parlamentu. Ne bi bil nič manj nesposoben kot ti. (Drago iz M. Sobote)

arhiv Vestnika

Ella Pivar

Dr. Vesnik, dr. Demšar, Kučan in Kramberger

Srečko Logar, pred desetimi leti še aktivni novinar Večera, je raziskoval umor Ivana Krambergerja. Na podlagi svojih dognanj je napisal knjigo z naslovom Iskanje resnice, za PEN pa poslal prispevek z naslovom:

Kje si, nekdo?

sem vse DOMNEVE zapisal v svoji knjigi Iskanje resnice. V tej majhni knjižici sem v celoti objavil tudi sodbo. Pokazal na luknje v celotnem postopku od iskanja krogel, ki jo je množica Bavčarjev policajev na kolenih iskala na prizorišču, pa se ni hotela odkriti, do sodnega izvedenca, ki so ga imenovali kar iz istih vrst policije. Se preveč je pri nas nepismenih, gluhih in slepih. »Najbolj pomembno je, da je P. R. uboj priznal in da so mu odmerili pravično kazen,« so besede predsednika senata, ki je šele po več mesecih napisal nalog za prevzem puške, iz katere naj bi priletel usodni strel, iz kota lenarske policijske postaje, kjer so jo preiskovalci pozabili. Kar samo se postavlja vprašanje, ali je v kletnih prostorih mariborskega sodišča »taprava« puška.

Po trinajstih letih je zrcalo čisto, do ponovitve sodnega procesa in ponovne preiskave, kdo pravzaprav je dejansko sprožil 7. junija 1992 ob 18.46 usodni strel in vzel življenje dobremu človeku iz Negove, še dolgo ne bo prišlo. Tisti, ki bi bili to dolžni storiti, tega ne bodo storili, obtoženi in obsojeni P. R. ki je med tem že odslužil 12-letno zaporno kazen, tudi ne, ostane samo še NEKDO, ki je to storil, pa ga niso razkrili.

Je možno, da se NEKDO sam razkrije in pove resnico, do katere se avtor teh vrstic v 13 letih še ni dokopal. Saj poznate pravljice, ko je NEKDO na smrtni postelji priznal zločin, preden se je odpravil na drugi svet.

Jaz tudi tem pravljicam ne verjamem več. Spomin na Ivana Krambergerja, dobrega človeka iz Negove, pa bom ohranil v lepem spominu še naslednjih trinajst let, če jih bom dočakal ... (Srečko Logar)

Po trinajstih letih, ko je NEKDO sprožil strel iz puške naravnost v srce Ivana Krambergerja, sem napisal scenarij za prvi umor s političnim vnaprejšnjim prepoved človeka s tremi razredi osnovne šole in ki si je kriv slišal v obljubljeni deželi Nemčiji, da ga bodo odpeljali za stalno preseliti v Negovo? Je predsednik mlade demokracije in samostojne republike, kar je s svojim življenjem tekom vseh let v Ljubljani? Se je prikupil tistim, ko so ga v njegovem jeziku o kruhu, nezaposlenosti, pred orožjem in nacionalnem sovražniku? Je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so se zgrinjali verniki, bolniki na dializi, delci rešitelja svojih težav in »bodočega predsednika«? Za takratno politiko je bil vsekakor moteč ali pa Slovenija po vsej Sloveniji. »Ali bom predsednik naslednjega leta?« je bil pred vprašanjem, ki ga je v tistem času dobivalo nov zalet? Kramberger je bil izvrsten ljudski tribun, ki je bil preprosto besede so

Iščemo se redarji

Penova
akcija

Dokler nekaj ne posega v tvoj svet, se proti temu ni treba boriti, bi najbrž rekel tale gospod. Sam se je verjetno spomnil dni, ko je bil on star 18 let, in zato z nama ni hotel skleniti posla. Pogovarjali smo se, povedal nama je nekaj zgodb in se poslovili. Ker niti teoretično ni hotel sodelovati v akciji, se nisva trudili niti z vezanjem rutice, zato sva se sprehodili novemu prostovoljcu naproti ...

20. maj je bil zadnji šolski dan za maturante, obenem pa tudi otvoritev petkovih druženj v parku. Takoj po paradi na glavni ulici so se gručice mladih zapodile v park, kjer so se zabavali vse do večera. Ali to moti starejše občane? So se tisti, ki so srednješolska leta že pustili za sabo, raje izognili parku ali so se vseeno sprehodili skozenj? Z Majo sva hoteli dobiti odgovore na zastavljena vprašanja in sva šli. Oboroženi z ruticami Murskega vala sva ustavljali pešce in novačili prostovoljce za priložnostno delo »redarja«. Naloga: »Ob enih se dobimo na trgu, potem pa gremo skupaj v park, kjer bomo poskušali dijake prepričati, naj park zapustijo ob primerni uri in pospravijo za sabo ...« Pa pogledjmo!

Iskali sva kakšen »nabildan« primerek moške vrste, a očitno so se opoldan vsi takšni poskrili v fitness centre. Zato sva ustavili fantka na kolesu, ki se je trudil ogniti najinim nameram, a sva bili verjetno preveliki in premočni, da bi nama upal in uspel ubežati. Še njega sva odeli v piratsko opravo in ga prepričevali, naj vendarle pristopi, ker nas bo veliko. Fant, ki ni vedel, kako naj odkloni sodelovanje, je raje ostal tiho. In sva ga pustili naprej, da je oddrvel na svojem kolesu ...

Dekletu se je res mudilo v službo, zato upam, da zaradi najine vztrajnosti ni zamudila. Brez velikih besed. Morda bi ob drugi priložnosti želela sodelovati, a tokrat ni bilo govora. Če ni časa, ga pač ni. Vseeno pa ji ni ušla »preobleka« za Juretov »fotosession«.

Tako je. Nisva zbrali velike ekipe redarjev, v resnici pa tudi medve ne bi počeli tega. Je že tako, da je konec šole treba nekako proslaviti. Zunaj se tako lahko zberejo vsi, se prazijo na soncu in ... Tudi pijejo. A navsezadnje: se to sploh da preprečiti? Bi skupina redarjev res lahko naredila RED? Najin角度 sogovornikov dan ni motil toliko, kot sem pričakovala. Jih pa najbrž kljub temu razžalosti pogled na steklenice in plastenke, ležee po travi. A končno, tako je tudi ob novem letu, 1. maju ... In dokler je tako le nekajkrat na leto, nas nima za kaj skrbeti.

Gospod na sliki ni gusar, ampak pozira s prej omenjeno rutico. Vsa redarji bomo imeli zvezane rutice, tako se bomo prepoznali ... »svo mu pojasnili najin »napad«. Najina dejanja so ga spravljala v stiski morda zato, ker sva bili tudi medve ves čas nasmejani. Ni se bralo najin角度 potez niti ni »slekel« rutice. Smeh je pol zadržava in najbrž orožje proti žalosti, torej bi morda lahko sodeloval tudi v naši akciji. Kdo ve...

Temule gospodu ni bilo treba preveč pojasnjevati, takoj je bil pripravljen stopiti v akcijo. Še bolj ga je zamikala lepa ruta, ki jo je prejel, če bi se nam pridružil: »Bi, takoj bi.« Ne vem, ali je bil res zagnan zaradi modnega dodatka ali pa ne mara nereda pri praznovanju. Stašo je pozorno opazoval ob delu, naju poslušal in pritrjeval. Ko pa bi se moral nasmejan odpeljati naprej, je zmedeno, a sbo vprašal: »Ob enih na trgi, sta pravle, nej?« Pa sva mu podarili rutico.

Končno gospa, ki se nama je zoperstavila in nama razložila, da je njena hči maturantka in da res ne namerava sodelovati. Tu ni bilo oporekanj. Z Majo sva ji le na veliko prikimali in se popolnoma strinjali z njo: »To pa res ne bi bilo primerno.« Nasmejana gospa pa je šla domov po svoje ...

Kosec
koso
brusi

Zapisano v naslovu reportaže se je danes ohranilo le v narodnih napevih. Nekdanje podeželske idile, ko je pesem kos odmevala v majskem jutru še pred žvrgolenjem ptic, ni več. Ročna kmečka opravila so zamenjali stroji, in čeprav z njimi opravimo delo nekajkrat hitreje, nam vedno bolj zmanjkuje časa. Nekoč je bilo drugače, ljudje so znali najti čas zase, se družiti in veseliti. Družili so se tudi ob raznih kmečkih opravilih, kjer je bila potrebna pomoč sosedov in prijateljev. Danes žetev opravi en sam človek, nekoč pa je bilo samo za mlačev potrebno dva ducata delavcev. In zbirali so se tudi ob drugih kmečkih opravilih.

Mokra rosa, ostra kosa, trav'ca se kosi ...

Kosa mora biti ostra in prilagojena kosišču, zato je klepanje eno najpomembnejših opravil. Za klepanje je potrebna precizna in veščja roka, saj se sicer kosa lahko spremeni v žago.

Moravskotopliškem županu Francu Cipotu brušenje kose ni šlo najbolje od rok, pri košnji pa je dokazal, da ne blefira.

Vsak ima svoj stil brušenja kose. Koloman je navdušen z umetniškim vtisom.

Da nekdanji običaji ne gredo v pozabo, s kmečkim življenjem in običaji v preteklosti pa se seznanijo tudi mladi, skrbijo v Pevskem društvu Selo. To sicer še nima dolgoletne tradicije, vendar je v zadnjem času pripravilo že več uspešnih in odmevnih prireditev, ki so privabile številne radovedneže. Zadnja takšna prireditev je bila tekmovanje koscev, na katerem je svoje znanje in spretnosti merilo 15 tekmovalcev. Vsi so sicer zatrjevali, da je za njih pomembno le sodelovanje, vendar so hkrati želeli dokazati, da so najboljši.

Niso se zbrali, še preden se je zdanilo, kot je bilo to v preteklosti, ko so kosci ob sončnem vzhodu polovico košnje že imeli za sabo. Ostra kosa in mokra rosa sta bili potrebni, da je kosa dobro rezala, zato so na travnik odhajali že pred jutranjo zoro.

Za roso je tokrat poskrbel rahel dež, ki je bil pred začetkom tekmovanja kot naročen, za ostre kose pa so poskrbeli tekmovalci sami. Ti so dokazali, da jim košnja ne dela težav, zato je bila tudi tekma za prvo mesto dokaj izenačena. O zmagovalcu sta odločala predvsem čas in kakovost košnje in zlasti pri vrhu je bila konkurenca močna, zmagovalec pa je bil znan še le, ko je komisija natančno pregledala delo vsakega tekmovalca.

Ludvik Kovač

Mnoge ženske so se nekoč pri košnji enakovredno kosale z moškimi. Čeprav si bo lboljka čez nekaj let nadela že osmi križ, ji košnja še vedno ne dela težav. Priznava pa, da ni veščja klepanja, in dodaja, da je to vedno delal mož. Zdaj, ko je starejši, tudi njemu klepanje ne gre več od rok, ko je bil mlajši, pa je dobro »klepal«, pravi lboljka.

Za zajtrk sta poskrbela gospodar in gospodinja. Gibice in šilček kačje slane sta bila nekoč obvezni del zajtrka koscev.

Po aceni strokovne komisije je bil najboljši Stanko Gorčan (v sredini) pred Francem Brunerjem (levo) in Kolomanom Kozicem (desno). (Foto: G. G.)

Prav tako za to, da ročna košnja ne bo šla v pozabo, dokazujejo mladi, ki so se enakovredno kosali z izkušenimi kosci.

Komisija pod vodstvom travniškega strokovnjaka dr. Stanika Kapuna pri izbiri zmagovalca ni imela lahkega dela.

PETER NOVAK bi po dolgih letih potepanja po svetu samo potrdil rek, da je povsod lepo, vendar ga ni lepšega, ko se vrneš domov, pa čeprav pod Lendavske gorice. Ob prvem potovanju na Poljsko sem sklenil, da se bom sem še vračal. Natančno to sem storil že tretjič.

Noč na Baltiku

Če bi svojim prijateljem in znancem povedal, da potujem na Poljsko z ladjo, bi me najbrž začudeno pogledali in me kaj nepredvidenega vprašali. Toda dobra informacija zmeraj prav pride. Med švedsko Karlskrono in poljsko Gdynio vozi vsak dan v obe smeri mogočna STENA BALTICA, trajekt, ki je pravo plavajoče mesto in prevažata potnike, priložnostne delavce in turiste z avtomobili vred čez sivi Baltik.

Tistega poletnega popoldneva sva se z Arpadom vračala s poslovne konference v Københavnu, se zapeljala po novem mostu čez Kategatsko ožino na Švedsko in se v Karlskroni vkrčala z avtomobilom vred na mogočno Stena Baltico.

Čeprav se Baltik ne more ponašati z azurno modrino, so poletni večeri, ko sežejo sem bele polarne noči, prav čudoviti. Z visokega krova ladje se ponuja potniku čudovit razgled na otočke in bele lesketajoče se breze v soju poslednjih zlatih žarkov lebdečega sonca nad širnimi prostranstvi dremajoče tundre, in ko sonce dokončno izgine, zlato rumena zarja še dolgo označuje njegovo pot proti severu in potem napoči novo rano jutro tam nekje izza ruski step. In med tem mogočna Stena Baltica neutrudno reže rjavo sive valove, ne da bi spreminjala jugovzhodno smer proti gdanskemu zalivu. Najprivlačnejši prostori ladje so v restavraciji, kjer strežejo poljski kuharji pečenega lososa z mladim krompirjem ali zubrovo pečeno gnjat. Še živahnejše pa je v plesnem salonu, kjer poljski džez band izvablja iz instrumentov prave vragolije in kjer strogi švedski natakari pri točilni mizi ne dovolijo nereda, ki ga povzročajo rahlo nadelani poljski mladeniči. Tako so si tukaj v poletnih mesecih vse noči podobne, so pa gotovo prekratke za prijetna doživetja zmeraj novih, radovednih potnikov. Ko se v poznem jutru ladja dokončno zasidra v potniškem pristanišču Gdynie, se pričnejo mučno raztovarjanje in nepriljubljene pristaniške formalnosti, katerim pa pristanišče Gdynia zagotovo ni kos.

Baltski trojček

Tako imenujejo Poljaki pomorska mesta Gdansk, Sopot in Gdynio, ki jih je arhitekturno močno zaznamovala severna gotika v tisočletni navezi HANSA. Mesta, predvsem Gdansk, dobivajo danes čudovito podobo v novi preobleki tisočletnih katedral in palač. Še kot golobradi mladenič sem se potepal tod, še preden je napočila zgodovinska era Lecha Walense v ladjedelnici Lenin, kjer se je praktično začela rakova pot komunizma. In tedanja podoba mesta, ki so jo opustošili protagonisti estetike in kulturne tradicije, ni primerljiva z današnjo sliko. Ladjedelnica še gradi čezoceanke, vendar se ne imenuje več po Leninu in tudi ni več v poljskih rokah, kot se je marsikje zgodilo podobnim gigantom. Na obrežju Matławe, ki se tu izliva v morje pod čudovitimi pročelji gotških zgradb flamskih mojstrov, sva našla pravo zajtrkovalnico, kjer so bile tudi cene prave. Toda pogled na srednjeveški del s pristaniškimi napravami in silosi za žitarice je odtehtal še tako drag zajtrk. Če nimaš zlotov, domačih gostincev to ne moti, saj jih znajo spretno preračunati v evre, seveda v svojo korist. Sprehod po kraljevi poti do mestne hiše nama je bil poplačan, ko se je iz stolpa usula prava simfonija melodij, ki naznani poldan in pozdravi naključne in vztrajno čakajoče turiste.

Proti prestolnici

Dan je v poletnih mesecih navadno dolg, vendar če si zastaviš nemogoče cilje, se ti kaj hitro pripeti, da ga loviš. Valovita zelena pokrajina počasi prehaja v ravnino polj in travnikov, kjer se paseta drobnica in črno govedo. Kvaliteta cest ti ne dopušča, da bi zadremal, kratki odseki avtocest za vzpodbudo pa so le obvoznice večjih mest. Vožnja zna biti tako sila nevarna, saj nikoli moreš predvideti, kaj vse se lahko poleg konjskih vpreg in traktorjev pripodi na cesti.

Varšavo, ki leži na popolni ravnini ob Visli, ki nekako deli mesto, sva dosegla pred nočjo. Od daleč je vidna stolpnica nove Varšave, kopija moskovske univerze Lomonosova, darilo nekdanje bratske

POLJSKA je poleg Rusije največja slovanska dežela in domovina prvega slovanskega papeža, velikega Poljaka Karola Woytla, katerega so nedavno položili v grobnico prvega papeža, svetega Petra, pod vatikansko baziliko.

Poljski narod bi lahko označili za tragičnega, saj je bil v preteklosti izjemno kalvarijo preizkušen in trpljenja. Skozi zgodovino so se na toj meji spreminjale med nezprosnimi Prusi na eni in široko slovansko dušo, včasih razvezano, na drugi strani. Tod so se bile krvave vojne od blokade hanzeatske med katere je nedvomno sodil tudi Gdansk, ki jih je vodil Sveto Gostije Napoleonomovga pohoda, fiktivne okupacije do tragične varšavske vstaje in do komunističnega režima, ki ga je vzpostavila trda bratska roka.

Sovjetske zveze, ki danes ne služi ničemu več. Nasprotno, Varšava je danes zanemarljena, skoraj bi rekel osvojen. Satelitska poslovna naselja propadajo, kot sta nekoč propadli re Misto in Zamkowy trg, kar je edino, kar je ostalo od Varšavske drugi svetovni vojni.

Prenočišče sva iskala v predmestju, kjer so cene temu ujemajo. V prvem poskusu sva naletela v družinskem hotelu na sosednji ulici, bila ravno sobota, a ker se tam ni dalo kaj dosti zmeniti, naprej.

Naključno sem se ustavil v delikatesni trgovini, da bi popojal po prenočišču, ko je naključni kupec ravno plačeval pri bledem Ker mu je zmanjkalo nekaj zlotov, se je nameraval odpovedati kumaricam, naštetim iz kozarca v plastično vrečko. Opazil sem dogodek in z veseljem potem pristavil manjkajoče zlotove, da ne bi ostal brez večerje, za kar se mi je posebej zahvalil. Blagajničarka pa mi je nato predlagala soliden hotel na Poznanjski cesti. Za borih 50 evrov sva našla prijetno prenočišče, v zadregu pa sva spravila natakarka pri odlični večerji, predlagal vino, katerega je imel samo eno buteljko, nam pa tudi po napornem dnevu prilegla tudi še druga. Takrat nam je skoraj žal, da ne prenočujemo v gostilni, kjer so bili sva, namena česa takega zagotovo ne bi moglo pripetiti.

Domovina zuba, evropskega bizona

Odločitev je prišla nenadoma in že sva v umitem nedejstvu drvela po skoraj praznih cestah proti severovzhodu, a sva se sedaj Bialstok proti rezervatu Bialoveža na beloruski meji. Se sedaj v živem spominu voznik z Litovsko registracijo, ki me je prišel blagem ovinku pred Bialstokom in naletel na radar poljske patrulje, ki bi sicer zagotovo ujel mene, saj sva obakrpljeno presegla dovoljeno hitrost na tistem odseku. Tudi sreča včasih nekaj velja. Že ime pokrajine in naselja nam nakazuje, da je tukaj došla brez, ki slikovito pobelijo to redko naseljeno, zaspalo potniško kraj, pa se proti beloruski meji spreminja in prehaja v hrastov in pragozd, kjer je domovina poslednjih evropskih bisonov, ki so uradno imenujejo ZUBRI.

Bližala sva se naselju Podlaskabiela, ko je zarepotilo katastrofalnega cestišča se je odpel izpušni lonec in beloruski asfaltu. Na prvem bencinskem servisu sva našla most za drugo polovico, kar se tam gotovo pogosto dogaja, in s pomočjo praznega Poljskega popravila izpušni sistem, da sva lahko nadaljevala pot. Po nekaj kilometrih napete vožnje po temačnem pragozdu sva prišla do kjer sva se lahko srečala s čisto pravim zubrom. Rezervat je opazno oskrbovan, saj v njem živi veliko vrst visoke pozornosti so vzbujali leni bizoni, ležeči pod mogočnimi hrastov mence se za radovedne obiskovalce.

Nekaj kilometrov vstran pa je turistično naselje ob odpravi gozdnih jezerih z belimi lokvanji in neskončno tišino, katere časa do časa razparal krik nebrzdanega turista, ki je pogled pregloboko v kozarec.

Nocojšnja večerja je bila v znamenju pečene bizonskega mesa in ružičastim bordojcem. Temu je sledil pravi počitek za dušo in sva se severnih pragozdov, kjer med belimi brezami, le stranski Belorusije, lebdeli slovanska duša.

Proti jugu do WIELIČKE

Potovanje na jug je bilo naporno zaradi neznanosti, kako vsako manjše mesto je predstavljalo pravi preizkušnjo. Na nepremostljivo oviro za hitro potovanje proti Krakovu. Posebnega je bilo mesto Lublin s propadajočimi delavskimi naselji, ki spominjajo na žalostno obdobje preteklosti. V eni redkih gostiln so nama ponudili vogierski gulaš, verjetno madžarskega okusa, le da si žlico lahko navpično posadil vati.

Le dobrih deset kilometrov pred Krakovom stoji staro Varšavo Wielicka, znano po rudniku soli. Najstarejši rudnik soli v Evropi.

Tipična pročelja različnih severnih slogov ulice v GDANSKU, delo flamskih mojstrov, ki sega v štirinajsto stoletje.

Pročelje katedrale, severna gotika, GDANSK

Spomenik socialistične Varšave, kopija univerze Lomonosova v Moskvi

Za starim obzidjem se razprostira staro mesto.

Prenovljen trg ZAMKOWY, ostanek stare Varšave

Zakopanov

Poletni večer nad Baltikom.

sam po sebi ne bi bil nič posebnega, če ne bi pridni rudarji pokazali tudi svojih klesarskih sposobnosti. Iz izpraznjenih bazenov kamene soli nekaj metrov pod zemljo so namreč izklesali pravo katedralo, posvečeno Mariji, ki naj bi ji čuvala pri njihovem težkem delu. Stene katedrale so okrašene s čudovitimi reliefi z evangelijskimi motivi, a stropa pa visijo lestenci iz kamene soli kot bi bili iz kristala. V podzemlju je na stotine kilometrov labirintov in še veliko manjših dvoran, okrašenih z različnimi motivi.

Zakopanov smo zapustili čarobno in predvsem hladno podzemlje. Pri izhodu pristopi k meni starejši možak in me nagovori po poljsko: »Ima panjić zmienić tiśśonć złoti?« »Njema pani!« Sem mu odgovoril rutinsko in v tem preprostem razumljivem stavku sem podzvestno začutil povezanost poljskega jezika z našim in spoštljiv odnos kraka je izžareval stavek do sogovornika. Povedani stavek mi se danes odzvanja v ušesih.

V kraljevem mestu

Krakov je bil v poljski zgodovini mesto kraljev in dolga stoletja prestolnica poljskih kraljestev. Ponaša se z najstarejšo slovansko kraljevo kupo, ki je ustanovila dinastija Jageloncev. Tu se nahaja okrog katedrale, ki je eden najlepših trgov Evrope s starimi Sukienicami. V bližini Wawelovca se je rodil veliki papež Janez Pavel II., ki je kot krakovski nadškof, preden je postal papež, vidno zaznamoval krakovsko nadškofijo tako na verskem kakor tudi kulturnem področju. Tudi med zadnjo vladavino bratske trde roke je prav v Krakovu tlel tih odpor med študenti krakovske univerze, kjer so se voditelj tipa Walensa.

Na levem bregu Wisle stoji čudovito ohranjen renesančni grad Wawel, sedež poljskih kraljev. Vsekakor pa ne moremo spregledati krakovskega gledališča, kabareta in znamenitega kraja Promisleni, v katerih so igralci v drugačnih časih z rafiniranim pomembom kljubovali tedanji oblasti.

Ob mojem prvem srečanju s tem mestom sem bil navdušen nad renesančnimi in srednjeveškimi lepotami, ki so nam bile takrat skoraj in v tedanje oblasti zanemarjene, vendar duhovno gotovo bliže od Berlina ali habsburškega Dunaja, ki je bil zagotovo nevoščljiv k poljskemu v tedanji skupni monarhiji.

Na glavnem trgu so nekoč prodajali samo cvetje, danes pa je to trg umetnikov in množičnih turistov z vsega sveta. Trg dobiva in lepšo podobo in ob spomeniku romantika renesančnega sodobnika, se vrstijo literarne prireditve, ki so sploh odlična po notranjosti bližnjih palač ali dvora Wawel, spregledati mojstrovino velikega poljskega slikarja Wawelja, ki je svoje življenje posvetil prav Krakovu.

V Zakopanah

Poljska avtocesta nevarno vijuga v osrčje Zakopanov ali severnih pobočij Visokih Tater, ki segajo globoko v Poljsko. Tu malo daleč od vsakega sveta, le da se po zelenih pobočjih pase več drobnice črno-bele goveje črede so številnejše. V poletnih mesecih je to področje miru in gorske svežine, ki ga krasijo kozolci in številne poljske kolibe. Proti jugu se v poletnem soncu bleščijo verige krakovskih grebenov, po ozkih dolinah pa pridrejo hladni hudourniki in na teh pobočjih razlijejo po sočnih pašnikih. V enem od turističnih naselij sva si poiskala prenočišče in zvečer so nama

prijazni gostitelji za majhno plačilo priredili pravo kulinarično degustacijo poljskih dobrot.

Drugo sveže jutro sva v ranih urah našla kontrolno mejno točko med Poljsko in Slovaško, ki se imenuje Lisa Polana. Kar na smeh nama je šlo, ko sva mejnim policistom razlagala, da je v Sloveniji vas V. Polana, kjer je vsaki tretji ženski ime Liza ali Lizika. Skupaj smo se nasmejali, sami pa so nama povedali, da skozi Dolgo vas potujejo na hrvaško morje.

STARE MISTO, stara Varšava, znana po kulinarični ponudbi

Bela katedrala v Bialistoku se zliva v pokrajino z belimi brezami.

Pročelje gradu Malburg

BIALOWEŻA, največji rezervat evropskega bizona - ZUBRE

WIELIČKA, najstarejši rudnik soli, kjer so rudarji izklesali pravo katedralo.

Grad WAWEL v Krakovu ob Visli, ki so ga zgradili Jagelonci in je bil dolga leta sedež poljskih kraljev.

Židovsko pokopališče v Krakovu je prerasel gozd, geto pa je v ruševinah.

Ko Poljaki urežejo Na Golici, so z mislimi gotovo v Zakopanah.

Modernistična zgradba nasproti dvorca Wawel, na desnem bregu Visle, ne služi ničemu, menda čaka celo na rušenje.

YU-arhivi še nedostopni

pen jih je odprl

V.

Fotografija je nastala nekje v bližini Kornatov, in to konec osemdesetih let, ko smo živeli še v skupni državi, in so bili sindikalni izleti še sindikalni izleti. Naš sindikalni šef Bojan Peček je ob pomoči vodnice »poskr...

beli, da so naši šefi ostali na kopnem. Mi pa smo se prav veselo zabavali, čeprav smo se z nekimi močvirniki skorajda stekli pa boljši privez (Potopi, potopi se barčica vaša, potopi, potopi se daleč od nas ...)

Medtem ko je v Ljubljani predsednik Zbora Milan Kučan govoril o tem, da so danes dovoljene sanje in da bo jutri nov dan, jugoslovanski vojaki pa so se že pripravljali na odhod iz Slovenije. Vse se je murškovalovci (takrat smo bili sicer še Radio Murska Sobota), zbrali v naši pisarni in proučevali slovensko osamosvojitve čisto po svoje. Moje virtuozno igranje na marto (Boštjan, obljubim, da te bom kmalu naučila igrati do prvotnega 20-letnice slovenske osamosvojitve) je budno spremljal takrat še mladinec Dejan Fujs.

Naslednjič bo svoj fotoarhiv odprl Franček Štefanec.

Eno od desetih zmag na festivalih radijskih postaj Slovenije smo si murškovalovci priborili leta 1998 v prestolnici, ko se je skupaj z nami veselila »prlečka« županja Vika Potočnik.

Ljubim da na najpomembnejše postranske zadeve na svetu se je rodila že v mladih letih v Fokovcih na Goričkem, kjer sem drugega, ko pa mi tudi ni preostalo preostalo fantov, zato sem se kar velikokrat v 1. št. se je v zadnjih letih zgodba kar na enem od dvoranskih malonogometnih turnirjih. Čepijo (od leve): Feri Horvat, Peti. Stojmo (naša okrepitev) in Robert Jože Karoli (od leve): Bojan Peček, Gorazd Gider, Drago Vinkovč, in moja malenkost.

Tako kot sindikalni izleti niso to, kar so bili še v tako imenovanem yugo obdobju, niso zabave niso več to. In zato sva se s sodelavko Jožico Vučko pred kratkim (no, vidite na fotografiji, sva ob pomoči Boštjana Rousa poskrbeli tudi za glasbeni najmlajši službenih sotripinov (v ospredju najbolj »uživata« Nevenka Emri in Ludvik Kováč). Da ne bo pomote, jaz sem saksofon držala v roki prvič, Jožica pa je že »stari harmonikarski maček«.

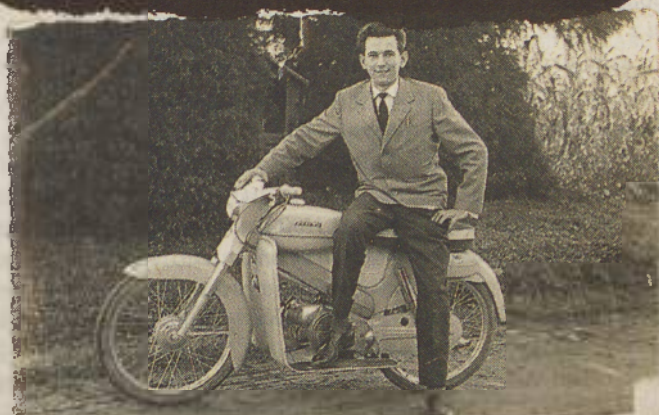
9. maj 2005 pri Fujsovih v Motovilcih. Goski iz darilne škatle sta prinesli sporočilo za gospodarja Antona: »Šestdeset jih imaš. Rojen si bil na veliki dan, ko je Evropa slavila zmago nad nacizmom in fašizmom, zato praznuj dvojno in razdeli svoje veselje z najbližjimi.« Priporočilo je vzel zares.

Menda so bili na ta dan pred šestdesetimi leti na ozemlju Slovenije samo trije novorojenčki. Čas je že bil tak, da bi podatku lahko verjeli. Tonetova že pokojni oče Janez in 88-letna mama Marija sta se kljub težkim razmeram razveselila otroka. Ruski vojaki so zasedli hišo in družina se je morala preseliti v klet. Mariji so vojaki dovolili le, da je rodila v kuhinji. Lahko bi tudi v bolnišnici, ki so si jo vojaki uredili v sosednji hiši, vendar ji tega niso omogočili. In tudi iz kuhinje je morala z dojenčkom kmalu po porodu nazaj v klet. Ampak njun Tone je kljub temu zrasel v zdravega in krepkega fantiča, iz katerega se je razvil postaven fant, ki je zdaj odrasel in zrel mož.

Lahko bi bil Zmago

Ko danes dojenček priveka na svet, je to dokumentirano s fotografijo in običajno še s filmom. Tonetova starša pred šestdesetimi leti nista imela fotoaparata, tudi ruski vojaki ne, zato dokumenta o rojstvu ne moremo objaviti. Je pa tu štirideset let stara fotografija, na kateri je postaven fant, takrat dvajsetletni Tone z mopedom Tomos Colibri, ki je bil statusni simbol tistega časa. Če nisi imel mopeda, te dekleta niso niti pogledala, se spominja Tone. Otroštvo in mladost je preživel pri starših v domačem kraju, skupaj s sestro Marijo in bratom Ernestom. V Murski Soboti se je izučil za mizarja, s Skopju odslužil vojsko, se leta 1970 oženil z Anico iz Pertoče in plod njune ljubezni je hči Milena. Trinajst let je kot mizar delal v Nemčiji, zdaj je doma in je s. p.

Za dvojni praznik so se Tonetovi najbližji zbrali pri preobloženi mizi in z zvrhano mero dobre volje. 88-letna mama Marija (na fotografiji v ospredju) je kljub letom na praznovanju izžarevala čilost in se pohvalila: »Čeprav so bili težki časi, se držim. Berem brez očal. Vestnik preberem od začetka do konca in vsak dan sem z vsem na tekočem, za kar poskrbi Radio Murski val.« Ob mami je hčerka Marija, stojijo pa snaha Anica, šestdesetletni sin Tone in vnukinja Milena.

Dušo so Tonetu razvezali njegovi trije prijatelji – humorist Geza in legendarni graški harmonikarski duo Juhnov (oče Vanja in sin Peter). Sicer pa fotografija vse pove in tudi marsikaj napove. Pogumno novim zmagam naproti!

Za konec pa pride tisto najlepše. Vnukinja Nina čaka na prvi kos dedkove torte. Še na mnoga leta, dedek!

Doc. dr. Karmen Erjavec, Fakulteta za družbene vede

«Kaj je to komunikologija?» To je vprašanje, ki sledi skoraj vsakemu mojemu odgovoru na vprašanje, s čim se ukvarjam. Običajno najprej postrežem s strokovnim odgovorom, a ko vidim, da me sogovornik ne razume, na kratko povem, da je to pač veda, ki proučuje komuniciranje. Vendar tudi to ne pritegne sogovornikove pozornosti. Ko pa dodam, da raziskujem vpliv medijev na otroke, se vsuje ploha besed o tem, kako so mediji krivi za vse slabo v družbi, predvsem pa so povsem pokvarili otroke in mlade. Toda, ali so res? To je ključno vprašanje mojega dela.

Zanimanje za raziskovalno delo se je začelo takrat, ko sem točno pred desetimi leti sicer z odliko končala študij novinarstva na takratni Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo (današnji Fakulteta za družbene vede) in ugotovila, da kljub diplomi ne znam odgovoriti na to vprašanje. K iskanju odgovora o vplivu medijev na otroke me je spodbudila izjava 10-letne deklice iz Denverja (ZDA), ki me je zadela kot strela: «Moja najboljša prijateljica je Brenda iz Beverly Hillsa!» Kaj? Kako? Neki fiktiven lik iz ameriške hollywoodske mladinske soap opere je deklici bližje kot nekdo, ki z njo guli šolske klopi? Kako je to mogoče? Vpisala sem se na salzbursko univerzo in kot najboljša v letniku v rekordnem času naredila doktorat, toda zadovoljivega odgovora na zastavljeno vprašanje nisem našla.

Po vrnitvi v Slovenijo sem se zaposlila na matični fakulteti in začela s predavanji in vajami pri predmetu obča komunikologija, ki ga posluša 1100 študentov prvega letnika, in z iskanjem odgovora na prej omenjeno vprašanje med slovenskimi otroki. S pomočjo Zveze prijateljev mladine sem leta 1998 naredila prvo raziskavo o medijski potrošnji slovenskih otrok pri nas in ugotovila, da naši otroci veliko spremljajo medije in hitro sledijo ameriškim trendom medijske potrošnje, le da so vlogo Brende zamenjali z Esmeraldo. Prebiranje rezultatov me je še bolj spodbudilo k delu. V treh letih sem sama ali s kolegi napisala dve znanstveni knjigi (Novinarska kakovost, 1999; Mi o Romih, 2000), dva učbenika za študente (Koraki do kakovostnega novinarskega prispevka, 1998; Medijska pismenost, 1999), učbenik za učitelje (Odraščanje z mediji, 1999) in otroke (Tisk - očem obisk, 1999;

Moč in nemoč televizije, 1999; Moj vodnik je lahko zaslon, 2000) in kar nekaj znanstvenih člankov.

Rezultati raziskave pa so opozorili na še en hud problem v Sloveniji na tem področju, tj. na pretežno nepismeno populacijo otrok, učiteljev in staršev. Skupaj z dr. Manco Košir in dr. Zalo Volčič sem naredila program za izbirni predmet v novi devetletni osnovni šoli, ki se imenuje vzgoja za medije. Ostali pa sta še dve nepokriti področji, tj. medijsko opismenjevanje učiteljev in pedagogov. Morda nam bo zdaj, ko prenavljamo učne programe na slovenskih univerzah, uspelo med predmete za prihodnje učitelje in vzgojitelje uvrstiti tudi kak predmet, ki uči medijske kritičnosti. Toda, kaj bo z medijskim opismenjenjem odraslih? Medijsko pismeni starši so ključni v procesu opismenjevanja otrok, saj se otroci učinkoviteje učijo s posnemanjem odraslih kot s 'šolskim' učenjem. Toda odrasli otrokom nismo dober zgled. Se še spomnite, kako smo bili razočarani, ko nas je obiskala gospa 'Leticija Kalderon', ki ni imela tako zelenih oči in dolgih las kot 'Esmeralda'?

O nujnosti vsesplošnega medijskega opismenjevanja me je prepričala tudi panika, ki je zavladala po 11. septembru 2001 v ZDA. V nekajmesečnem bivanju v ZDA sem se na lastni koži

To sem jaz

Zgodba z naslovnice

prepričala, kako velik vpliv ima enostransko ameriško medijsko poročanje na pretežno medijsko nepismeno posameznike. Velika večina ameriških televizijskih mrež, vladnih korporacij, ki podpirajo konzervativne republikance, v močnimi apeli strahu ustvarila družbeno vzdušje, ki je omogočilo grobo kršenje človekovih pravic, napad na Afganistan in Irak. Tudi znanstveniki niso bili izvezi tega vpliva. Uredniki ameriške znanstvene revije, ki že v svojem naslovu izpričuje kritičnost, so mi zavrnilo objavo članca o medijski konstrukciji strahu v ZDA z nasvetom, naj ravnajo časa počakam, da se vzdušje pomiri. Članek so mi objavili v najbolj prestižni komunikološki reviji v Evropi in ponatiskali v Avstriji, na Danskem in Švedskem.

In kaj je z mojim odgovorom na vprašanje o vplivu medijev? Zdaj sem se končno pomirila z dejstvom, da znanstveniki ne znamo izmeriti vsega družbenega in individualnega življenja in nimamo dokončnega odgovora na to vprašanje. Zadovoljiv odgovor pa se glasi, da mediji učinkovito dolgoročno kot kultiviranje naravnosti do družbene realnosti. Ali, bolj enostavno rečeno, mediji nas vsak dan učijo, kakšne so moške in ženske vloge (Kako naj se obnašamo ali oblačimo kot moški ali ženske?), kako naj se obnašamo do drugačnih ljudi (Kako naj se obnašamo do Romov, bežnikov, muslimanov, invalidov?), kaj pomeni biti v družbi, kdo je kulturno večvreden (Koga mediji ustvarjajo zvezdo?) in kdo manj (Kdo je označen kot 'loser'?), kaj pomeni biti uspešen v družbi (Ali je uspešen tisti, ki je bil v poslovanju si nakradel denar, ali tisti, ki vsak dan dela za istim plačilom itd. Obenem pa tisto, kar je v medijih, vedno nastavlja kognitivno in čustveno strukturo gledalca in na njem izkustvo.

To, kar sem vam opisala, ni vse moje življenje. To je del mojega življenja, moj poklicni del. V drugega, tistega, ki se razteza od očetovega groba na markišavskem pokopališču gorejskih vršacev, med katerimi živa moja mama, do brezčasnih brezpotij Grand Canyona in drugih nadzemskih pokrajin na svetu, po katerih hodiva z otroki vas ne spustim. Na tej točki je moje osebno in znanstveno konzervativno.

Zgodbe

ki jih piše
življenje

Jožef
Hochstätter

Po mariborskih ulicah je mogoče srečati gospoda s klobukom na glavi in palico v roki, ki si s posebno radovednostjo ogleduje mestni vrvež. Mogoče, da ima v mislih ideje, iz katerega kota bi bilo najbolje poslikati 'kako stvar, narediti kak potret, ali ga pa mogoče to kaj spominja na staro Soboto, kjer je bil 21. marca leta 1925 rojen oče tu Jožefu in materi Etelki, rojeni Kardoš. Jožef je imel še dva mlajša brata, Ivana in Ferija. Mali Jožef se je, kot sam pravi, rad igral med šivalnimi stroji v očetovi krojaški delavnici. Pet let je družina živela v Dolnji Lendavi, kjer je njegov oče šival za trgovca Weissaa.

Jožef med letoma 1941–1943 kot vajenec pri Foto Resch. Drugi z desne je Jožef. Prva je Katarina Resch, nato sledijo Tereza Schlichthuber (vajenka), Zoltan Gerencser (pomočnik) in Jožef Hochstätter (vajenec). Foto: Jože Kološa - Kološ.

Slikarstvo in fotografija sta

Med letoma 1957–1960 v Mariboru. Foto: J. Kovačič

Ni mu bilo sojeno, da bi postal šnajder ali frizer, čeprav je bil nekaj časa frizerski vajenec pri sorodniku v Murski Soboti. Ker je svet dojemal na poseben način, s posebnim očesom, je pristal v fotografskem studio Resch v Soboti, pri legendi panonske fotografije Jožetu Kološi. Hochstätter trdi, da ga je fotografija začarala, prav tako tudi slikanje na platno, v katerem se je v življenju prav tako izkazal. Ni greh priznati, da sta Kološa in Hochstätter, ta, ki je v Mariboru, oba največja prekmurska fotografa, učitelj in učenec. Jožef Hochstätter je opravil pomočniški izpit pri Foto Farkaš v Sombotelu in do leta 1945 nastanejo fotografije, ki jih pozneje naslovi Panonska nostalgija.

Leta 1945 je s Kozjanskim odredom 14. divizije 10. maja pripešal v Maribor in delal kot fotoreporter v propagandnem odseku Mariborskega vojnega področja. Takrat sodeluje na prvi razstavi v novi državi z naslovom Pod svobodnim soncem v Kazinski dvorani SNG Maribor. S svobodo je prišla tudi ljubezen. V mestu ob Dravi je spoznal svojo prihodnjo ženo, Mariborčanko Karolino - Dragico Anželj. Vrnila sta se v Soboto, kjer je Jožef nadaljeval pomočniško prakso v Studiu Resch, spotoma odslužil vojaško obveznost v Boki Kotorski in se končno leta 1950 poročil. Še istega leta se mu rodi prvi sin Miran - Mišo, pet let pozneje pa še drugi sin Zoran. Fotografski studio je iz rodne hiše v

Murski Soboti za dve leti preselil v Gornjo Radgono. Spomladi leta 1953 pa se mu je uresničila dolgoletna želja - »ljudska oblast« mu je dovolila odpreti lokal v Mariboru. Maja 1953 je odprl mojster Jožef Hochstätter v kotu staromestnega dvorišča nekdanjega Naskovega dvorca v Vetrinjski ulici 30 svoj fotografski studio. Pred mojstrovim objektivom so pozirale številne znane mariborske osebnosti, veliko let je bil Jožef tudi fotograf v mariborskem gledališču in operi.

Ob mojstrovni upokojitvi leta 1994 je studio prevzel njegov starejši sin Mišo, ki nadaljuje 52-letno fotografsko tradicijo, vendar oče še rad pogleda v svojo nekdanjo delavnico, ob pomoči katere je postal znan daleč naokoli kot dober fotograf.

Hochstätterjeve fotografije so nastajale na različnih krajih otoka Krka, celotne Istre, Vojvodine, Nemčije, toda fotografije sveta ob Muri so mu bile vedno na prvem mestu. Tako je prav te razstavljal na mnogih razstavah v Mariboru, Nemčiji in še kje.

Danes upokojenega fotografa najpogosteje najdemo v njegovi čarobni počitniški hišici med brestniškimi visečimi vrtovi, ki jo upravičeno imenuje Eldorado, kjer si pogosto zavrti plošče v jazzovsko in country glasbo ter se rad spominja svojih dogodivščin in pustolovščin, ki jih je začel v Soboti.

Miran Mišo Hochstätter, fotograf, je o svojem očetu zapisal:

Vem, da je mojemu očetu starost prejkone breme. Vem, da je pogosto sam sebi odveč in da neprestano jamra. Malo zato, ker ga res muči to in ono, malo pa preprosto zato, ker je iz Murske Sobote. Prekmurci pa so, kot vemo, neprekosljivi jamrarji, ki so panonsko melanholijsko razvili do vrhunca. V širni ravnici, na dnu davnega morja so razvili med rokavi reke Mure svoj blues kakor črnci v delti Mississippija. V glasbi, v likovni umetnosti in poeziji. Kdor pozna njihovo govorico, ve, da imajo za »čustvo, ki ga povzroča doživljanje česa duševno bolečega« kar več besed: žalost, tuga, bol...

Žal mi je, ko ga gledam v takšnem stanju, a včasih, priznam, mi gre kar malo na živce, ker že vnaprej vem, da se bo ob najinem razgovoru

Pomlad leta 1951 v Murski Soboti. Jožef Hochstätter z ženo, mamo Etelko in prvorojnim sinom Miranom

iz njega kar kmalu izvil to panonsko preprosto. Ne bo nenadoma in strasno prešel na plan, ne! Tiho, počasi, a neustavljivo se izvil iz njega in se nezadržno razlilo kot reka čez bregove široke reke, ob kateri je rojen.

Toda nekaj pri tej njegovi starosti mi je v nesramno zavidam. To, da je ubežal in se ne fotografira. Da je svoje poklicno življenje in končal pod pritajeno rdečo svetlobo v kotu z blagim vonjem po svežem listju. Da je pinceto ali golimi rokami potapljaj osvetljen papirje v raztopino metala, hidroaluminatov, natrijevega sulfata, brom-kalije in pepela. Da prsti so mu, čarovniku, pod gladino fiksnih plitvi posodi migetale zrcalne slike. Da katerih je uživala reka. Z blazinčami pred dlanmi otiral pred sušenjem na zraku. In mu ni bilo treba z miško »drkati« torjem. Odkrito in nesramno mu zavlačeval je do konca ostal čisti fotograf.

Kdo pa so ti mladi fantje?

V procesiji ob otvoritvi zavoda

V Veržeju sem se ustavil pri Martinu Maršiču, salezijancu, ki je svet zgodovine in še posebej rad spregovori o preteklosti salezijancev v Veržeju in grajski marijanišči. Nekaj zanimivih podatkov o gradnji in nastanku pa sem zasledil v pokrajinskem arhivu v Mariboru.

Na mestu, kjer danes stoji marijaniški zavod, je nekoč stala romanska kmetija Puščenjakovih. V družini je bilo pet hčera in en sin Anton, nobeden od njih pa ni bil prodan. Ker je celotno premoženje podedoval sin, je ta svoje premoženje v oporoki 19. avgusta 1899 prepustil salezijancem z namenom, da v Veržeju ustanovijo zavod za vzgojo mladih. Anton Puščenjak je umrl teden zatem, 29. avgusta 1899. Zaradi svojega dolgega dela in zapuščine so salezijanci celotno premoženje prevzeli in ga razdelili. Po smrti Antona se je pojavila dilema o prireditvi. Škof je celotno premoženje predal dr. Franjo Razlagu, ki je bil Puščenjakov svetovalec. Predaja je imela teološke in moralne posledice za ljudi

daleč naokoli, tudi v Prekmurju, in začel pripravljati vse potrebno za gradnjo zavoda. Poudaril je, da ne gre le za Veržej, ampak za celotno Pomurje, za Slovence na levi in desni strani Mure. Bilo je tudi nekaj nasprotnikov gradnje, predvsem pripadnikov madžarske skupnosti v Murski Soboti. Začeli so s propagando proti gradnji slovenske gimnazije v Veržeju, kar so označili za politično dejanje, češ da Slovenci hočejo posloveniti madžarske Vende, torej Prekmurce.

Osnutek gradbenega načrta je priredil Emanuel Mannasser, salezijanski inšpektor, izpopolnil pa ga je mojster Anton Jandl iz Ljutomer. Položitev temeljnega kamna je bila 20. avgusta 1911, blagoslovil pa ga je ljutomerski dekan Martin Jurkovič Zidava. Je hitro napredovala in pred zimo je že bila več kot polovica zgradbe pod streho. V začetku septembra 1912 je bil zavod, razen polovice južnega dela, določen za kapelo, pripravljen za bivanje.

Zavod je 27. oktobra 1912. blagoslovil škof Mihael Napotnik v spremstvu salezijancev, duhovnikov, dobrotnikov in množice ljudstva. Po jutranjih

mašah se je procesija napotila proti zavodu. Na fotografiji je pogled na procesijo pred zgradbo, ki jo je posnel Franjo Razlag, fotograf iz Radenec. Pred vhodnimi vrati je škofa pozdravil Fran Kovačič. Škof se je za besede zahvalil in potem napisal v knjigo spominov, ki jo še danes hranijo salezijanci v Veržeju in ki mi jo je gospod Martin tudi pokazal: »Daj Bog, da bo v tej hiši vladal duh sv. Frančiška Salezija in ljubitelja mladine Janeza Boska, da bo ta zavod res postal vir blagoslova za veržjski trg, za krasno Mursko polje in za vso lavantinsko škofijo.«

Notranji prostori so bili zelo lepo opremljeni in ljudje so jih občudovali. Kako jih ne bi, ko pa ljudem takšna bivališča za oglede, kot so bili na primer v tistih časih gradovi v njihovi bližini, niso bila dostopna. Po blagoslovu so se vrnili v cerkev, kjer je imel škof med zahvalno slovesno mašo. Potem se je zahvalil vsem, ki so kakorkoli sodelovali: delavcem, okoličanom, salezijancem, gradbenemu odboru in glavnemu voditelju Franu Kovačiču, ki mu je podelil častni naslov osebnega svetovalca. Sledilo je slavnostno kosilo v zavodskih prostorih, ki so ga pripravili salezijanski kuharji s pomočjo veržjskih gospodinj.

Pokrajinski muzej Maribor, zbirka fototeka, inv. 3811

Franjo Razlag
Fotograf, z. Radenec

prav toliko ljudi ali še več kot ob blagoslovitvi zavoda.

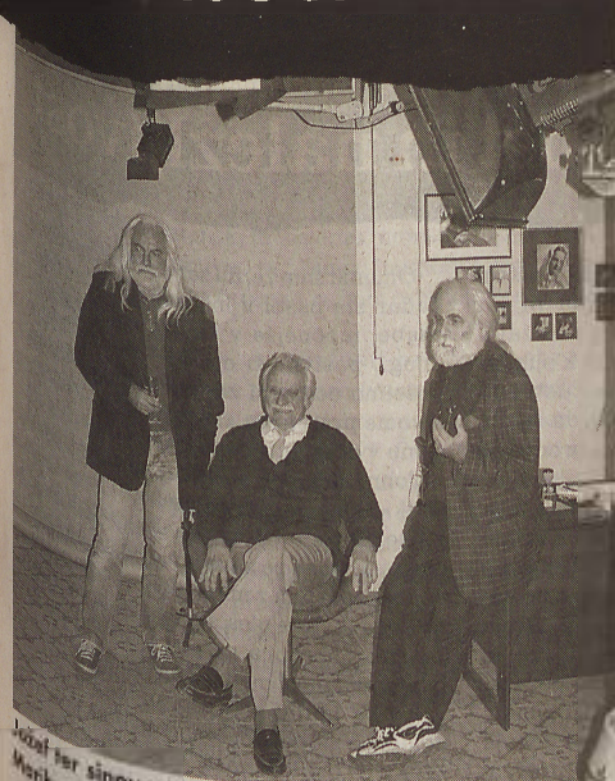
Salezijanci so v Veržeju začeli praznovati maj, ki je Marijin mesec. Prirejali so procesije s kipom Marije, na katere so prihajali ljudje od blizu in daleč. Še več romarjev je začelo prihajati, ko je leta 1917 prišla novica, da se je v Fatimi (Portugalska) začela prikazovati Marija in vernikom naročala prošnje. Ker pa so bili to časi 1. svetovne vojne, je bilo čaščenje še večje. Veržjski so po golih kolenih hodili okrog zavoda, tako da so jim krvavela, in prosili za srečno vrnitev svojih bližnjih iz vojne. Zavod je imel pomembno vlogo pri združevanju Slo-

vencev z desnega in levega brega Mure in tako v času avstrijskega imperija in velike madžarizacije Prekmurce približeval slovenski zavesti. Slovenci na Madžarskem so postali samozavestnejši in se še bolj čutili kot del slovenskega naroda.

Marijaniški zavod so salezijanci upravljali še po drugi svetovni vojni, dokler jim premoženja v Veržeju niso nacionalizirali in so ga potem zapustili. Z denacionalizacijo so jim ga vrnili v devetdesetih letih in od takrat salezijanci v njem opravljajo službo za namen, zaradi katerega so ga ustanovili.

Bojan Zdravc

ga začarala

Jožef ter sinova Miran in Zoran ob 50-letnici studia v Mariboru. Foto: Dragiša Modrinjak

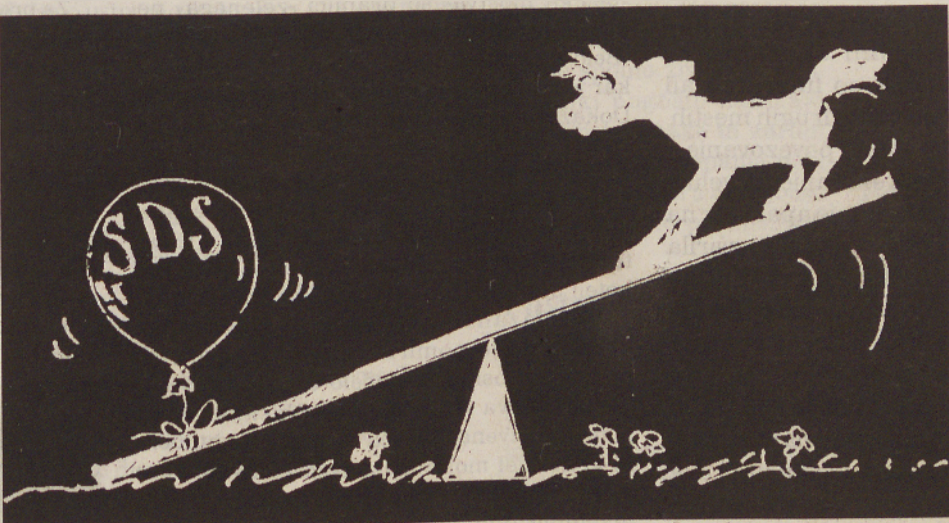

Bratje Jožef, Feri in Ivan Hochstätter 21. 3. 2002. Foto: Miran Mišo Hochstätter

No maj je najlepši mesec, sigdar guči naša mama. Ne ven zakoj, meni se vidi mesec kak sakši drugi. So pa našoga ministerskoga predsednika operejrali na kilo. V Maribori. Što bi znao zakoj se je za Maribor odločo, ka nej za klinični center. Najprle san mislo, ka zavolo toga, ka je nej ščel na ovi dragi operacijski mizaj ležati. Te je pa ati pravo: »Eh, mali znaš zakoj se za Maribor odloučo. Pred 25 lejtimi so na kliničnon centri tuj enoga predsednika operejrali. Malo vekše države kak je naša Slovenija. Znankar ga je straj bilou, ka bi tak vō spadnolo, kak te pred 25 lejtimi.« Ge san nika nej razmo, samo san klumo.

Ka je se v redi s touf nesrečno f kilof, se je pa fčasi vidlo na kongresi SDS, v Portoroži. Gospod Janša so na volitvaj za predsednika stranke zmagali s skoro 100% rezultatom. Samo trije so se najšli, ka so oddali neveljavne listke. Te že iščejo. Lejko bi njini pravili tuj notranji sovražniki. Takšega rezultata se ne bi sramoval niti Enver Hoda, ka je nekda v Albaniji šef bil. Takše enotnosti pa takše podpore so lejko tuj nevarne. Ati je pravo, ka da se takši rezultat dosegne je tou dokaz ka več nišče s svojof glavof ne mijsli. Pa ka bi zatou, politika je rejsan nej neiglavnejša stvar na svejti. Bole pomemben je fuzbal. No kak za koga. Sobočki je lekar ne skrajnen. Že se voda pod njega teče. Ka de z Murof se zainok ne vej. Na žalost pri nas nega Abramoviča, ka bi se duge doj zel. Se te zvezde ka so za Muro letos špilale so pa še inok pokazale ka s toga krūja nega. Kak sigdar krivca za se tou tuj nega. Georga - Đordija pa po neugodnon rezultati z Belof krajino f spoj več nega na spregled f Soboto. Znankar z Fredijon broditka ka bi za naslednjo sezono probala z Naftof šteroj se prva liga smige. Eni par igralcof ka so za Muro nej

dobri bilij, zaj po nekšon čudeži fejst dobro za Nafto špila. No ja če de, kak se gučij Mura rejsan v trečo ligo spadnola, našega atija najbole zanima, što de pa te špilo f trečo ligo? Te zvezde je gvūšen ka nedo več sijale pri Muri. Pa dobro kak bou bou. Mogoče za par lejti.

Ministri radi odijo k nan. Najbole se Prekmurji vidi ministri Zveri. Malo fuzbal prijde špilati. V Beltince pa nejde. Tan kak ravnatelca ma 90 % podporo učiteljskoga zbora. Minister Zver pa nič. Neda soglasja za imenovanje. No čista nači pa je v Muti. Tan od 35 članov učiteljskoga zbora samo 3 podperajo imenovanje ravnatelca. Pa nika nej glavno ka je minister za. No tū je meni neka čudnoga. Lekar de po nouvon tak ka boš kak inda mogo biti f partiji, pardon f pravoj stranki, če boš ščel ravnatelj biti. No zgodovina se kak sigdar ponavlja. Samo nači je pakivana.

Vači je pa f Sloveniji se lipou. Takša mala deželica pa tak veseli lidje. Zaj pa še ena pridobitev. Slovenska vojska je v službo zela naše lepe bele lipance. Za parade. Naj se

še tu vidi ka je Slovenija na kūnji. Seveda pod nouvin vodstvom.

Že pou leta je minjolo od novoga vodstva pa so še izda nej se zamenjali štere so ščeli. Tou je samo dokaz ka je je tou ka so gvinali fejst presenetilo. Na skoro sej ministerstvaj so najšli sefele nakše ne-

pravilnosti. Pravo katastrofo prej na ministerstvu za kmetijstvo. Što pa kelko pejnez od države je doubu za razvoj kmetijstva pa za subvencije f pretelki lejtaj se pa spoj nemre gor prijeti, ka dokumentacije enostavno nega. Ati je skoro gvūšen ka kakši velki lublanski kmet. Ka ma dosta živijne tan negi za Bežigradon. Neka je pa gvūšno. Od zdaj do subvencije pa druja sredstva dobivali eni druji. Takši ka so pravi. Tisti ka so pravi čas gor prišli s šterimi trbej fkupe tuliti. Ge se za konec samo pijtan, ka so pa za tejmi najšli?

Še sakša vlada je inouk spadnola. Pri zgodovini smo se fčili ka je stari Rim tuj propadno.

VANEK

Svet digitalnih tehnologij

Računalniški trendi 2006

Samo hitrost ni več vse. Vedno večji poudarek je na učinkovitosti in udobju. V svetu računalništva se ponovno dogajajo

spremembe. Računalnik bo že naslednje leto precej drugačen kot danes. Na to vplivajo predvsem nove tehnologije, ki omogočijo nastanek drugačnih, zmogljivejših in učinkovitejših računalnikov.

Ena od teh tehnologij je izdelava procesorjev z več enakimi jedri. Oba giganta na tem področju, AMD in Intel, že nekaj časa razvijata takšne procesorje, ki bodo kmalu dostopni tudi širšemu krogu uporabnikov. Procesorji se s svojimi hitrostmi že bližajo zgornji meji zmogljivosti, zato je edina rešitev izdelava dvo- ali večjedrnega procesorja, ki bi deloval kot več posameznih procesorjev skupaj. Na ta način se bo namesto s povišanjem hitrosti posameznega procesorja zadeva pohitrila z razdelitvijo dela med več jeder. Ta tehnologija bo koristila tako zmogljivim strežnikom, domačim računalnikom kot tudi prenosnikom. Naslednje leto naj bi takšni računalniki na trgu že kar prevladovali.

Druga pomembna smer je pri oblikovanju in velikosti računalnika. Apple je s svojim mini macom pokazal, da je računalnik lahko majhen, a še vedno uporaben. Intel in Microsoft sta nad idejo navdušena in najavljata »sobni« računalnik, ki naj bi baziral na študiji vitkega zabavnega računalnika (angl. Sleek Entertainment PC). Ta uporablja Intelovo prihodnjo tehnologijo prenosnih računalnikov »Napa«. Računalnik naj bi prišel na trg prihodnje leto in imel integrirano PCI-Express grafiko, 666 Mb DDR2 spomina, trdi disk, 8-kanalni zvok, brezžično omrežje in možnost priključitve dodatnih naprav. Imel naj bi samo en majhen ventilator, ki bi se aktiviral le pri večjih obremenitvah.

Ob tem se kaže še en nov trend – uporaba tehnologij iz prenosnih računalnikov v namiznih računalnikih. Učinkovite računalniške komponente (že omenjena platforma Napa za prenosnike), ki obenem še varčujejo z energijo, se počasi selijo tudi v namizne računalnike. Vsi se vedno bolj zavedajo pomena varčevanja z energijo. Poleg tega so te komponente lahko tudi manjše, se manj segrevajo in zato potrebujejo tudi manj hlajenja. To pa pripomore k manjši glasnosti hrupnih ventilatorjev in s tem k udobnejšemu delu za računalnikom. Ob tem razvijajo tudi majhne dlančne računalnike z velikim zaslonom, občutljivim na dotik, GPS-povezavo ter brezžičnim omrežjem, ki naj bi bili uporabni za mobilno delo, deskanje po internetu ali uporabo v avtomobilu in na drugih mestih.

Obsežno področje je tudi povezovanje v omrežje. En vidik je povezovanje na velike razdalje, drug pa povezovanje aparatur na domu. V naslednjih letih naj bi se razširila brezžična omrežja WIMAX, ki lahko oddajajo in sprejemajo signal tudi do 50 km daleč. Hkrati s povečanjem dosega omrežja se tudi poenostavlja povezovanje. V ta namen razvijajo standard IEEE 802.11s, ki naj bi uvedel povezovanje vseh naprav med seboj brez vmesnih postaj. Vsaka naprava bi lahko bila sprejemnik in oddajnik. Na ta način odpade dosedanja struktura z eno določeno izhodiščno točko.

Za povezovanje na domu pa naj bi bil odgovoren brezžični standard USB. Ta naj bi omogočal brezžično povezavo med napravami pri polni hitrosti USB 2 (480 Mbps) v oddaljenosti do 10 m. S tem bi odpravili tudi zmešnjavo pri povezovanju kopice kablov med posameznimi napravami. Tehnologija je še v razvoju in prve tržno zanimive naprave lahko pričakujemo, po mnenju Intela, v kakšnem letu dni.

Na računalniškem obzorju vidimo torej precej novih tehnologij. Ni več vse v surovi

moči, ampak v učinkovitosti in udobnosti uporabe. Računalniki bodo dobili procesorje, ki si bodo delo razdelili in s tem pohitili delovanje. Prav tako se bodo računalniki zmanjšali ter postali bolj tihi in varčni, kar je velik pomen za uporabo računalnika v domačem okolju. Ostane nam le še, da doma najdemo najljubše mesto, kjer bomo lahko s pomočjo novih tehnologij opravili svoje delo.

Matej Gomboši

Z našega štedilnika

Beluši v blitvini srajčki

180 g blitvinih listov, 150 g beluše, 120 g kuhanega krompirja, 1 jajce, 5 g česna, sol, poper, olivno olje, drobnjak

Blitvine liste pod tekočo vodo splaknemo in odstranimo rebrast del. V majhni količini vode jih na hitro prevremo in odcedimo. Liste na delovni površini premažemo s pretlačenim krompirjem, ki smo mu primešali jajce, drobno sesekljan česen, sol in poper. Na sredino položimo beluše in zvijemo, tako da je zunanja stran obložena z blitvo. Beluše v srajčki polagamo v namaščen pekač, pokapljamo z olivnim oljem in pečemo 10 minut pri 180 °C.

Telečja juha

500 g telečjih kosti, 20 g korenja, 20 g peteršilja, 10 g pora, 3 cl olja, 20 g moke, 30 g masla, 100 g piščančjih jeter, 50 g piščančjih želodčkov, 1 jajce, 60 g moke, sol, poper, peteršilj

Telečje kosti v hladni vodi operemo, damo v lonec, zalijemo z vodo, dodamo na grobo narezano zelenjavo, začnimo s soljo in celim poprom ter kuhamo 120 minut, nato pa juho precedimo. Na olju naredimo prežganje, ki ga zalijemo s precejeno juho. Prevremo, dodamo na maslu prepraženo piščančjo drobovino in zakuhamo žličnike, ki jih pripravimo iz jajca in moke. Vse skupaj kuhamo 10 minut, preden ponudimo pa potrosimo s seseklim peteršiljem.

Zapečeni fileji morskega lista

600 g fileja morskega lista, sol, beli poper, limonin sok, 80 g mladega korenja, 5 cl belega polsuhega vina, 10 cl kisle smetane, 1 rumenjak, 20 cl juhe od kuhanja ruladic morskega lista, 40 g sira, drobnjak, koper

Svež ali odtaljen file morskega lista na deski rahlo potolčemo, solimo, popopravimo in pokapljamo z limoninim sokom. Fileje obložimo z blanširanim in na lističe narezanim korenčkom in potrosimo z drobno narezanim sirom. Zavijemo v rulado, robove pa zašpilimo z zobotrepci.

Branko Časar, kuharski mojster v gostilni Pri Lovenjaku v Polani

V kozico damo 50 cl vode ter začnimo soljo in koprom. Vanjo potopimo listne ruladice in kuhamo samo toliko časa, da zavre. Nato jih vzamemo iz vode in položimo na primeren in posušen pladnjec. Preostanek vode od kuhanja prelijemo v posodo, dodamo vino in kislo smetano, vse dobro premešamo. S tako pripravljeno prelivom prelijemo fileje, potrosimo drobnjakom, postavimo v pečico in pečemo 10 minut pri 180 °C. Opečene porcije preostalo omako in limoninim krompirjem.

Špageti s črnimi olivami

200 g špagetov, 100 g črnih oliv, 100 g parmezana, 10 cl kisle smetane, 1 rumenjak, 10 cl olja, 10 cl kisle smetane, 1 rumenjak, 10 cl olja, 10 cl kisle smetane, 1 rumenjak

Špagete v slani vodi skuhamo in odcedimo. Olivam odstranimo kosti in jih sesekljane prepražimo na olju. Za vsakega decilitrom vode in kislo smetano, ki smo razmešali rumenjak, pripravimo primešamo špagete, začnimo in posipamo s parmezanom.

Jagodni sorbet

500 g jagod, 40 cl suhega penečnega vina, 10 cl limoninega soka, 50 g sladkorja, 10 cl jagodne vodke

Jagode operemo in pretlačimo. Pomešamo s sladkorjem, vodo in limoninim sokom in vinom. Za dve uri postavimo zamrzovalno skrinjo. Vsakega soka premešamo, da dobimo kašo. Sorbet ponudimo v ohlajenih kozarcih, in sicer tako, da damo v kozarec malo hladne ledenega ledu, nanj vlijemo pripravljeno maso in okrasimo z vejico melise.

Čustva imajo svojo izraznost in nalezljivost

Na travniku v bližini naselja so si otroci postavili nogometno igrišče. Krasila sta ga prelepa gola in bele črte. Ne daleč od roba igrišča je bil gozdiček. Otroci so veliko prostega časa preživeli na igrišču, saj jim je ponujalo možnosti za igro. Tako kot običajno so se sešli na igrišču in razdelili v dve moštvi. Začeli so z nogometno igro. Napadalca »belega moštva« se s branilci »zelenega« nepravilno ustavili tako, da je obležal na zelenici. »Belo moštvo« je zahtevalo najstrožjo kazen, kar je bilo za »zeleno moštvo« nesprejemljivo. Dokazovanje tega, kdo ima prav, je preraslo v spor, ki se je nadaljeval s prerivanjem in nato s pretepom. Kar naenkrat se je na igrišču pojavil fazan, se sprehodil po njem, dokler spet ni izginil v gozdiček. Sprehod fazana je pri fantih povzročil, da se enostavno niso več hoteli prepirati in pretepati. Prekinili so boj.

Moč fazanovega tihega in umirjenega pohoda, ki je pomiril fante sredi pretepa, ponazarja osnovno načelo družbenega življenja: čustva so nalezljiva. Običajno je, da poteka čustvena nalezljivost mnogo subtilneje, in to kot del molčeče izmenjave čustev, ki se zgodi skoraj ob vsakem srečanju. Drug drugemu oddajamo in drug od druge sprejemamo razpoloženja, pri čemer poteka izmenjava čustev na najbolj skrivni in prikriti ravni, nedostopni zaznavam.

Vsak od nas oddaja čustvene signale, ki zadenejo vsakogar, ki je v naši družbi. »Čim spretnější smo, tem bolje nadziramo signale, ki jih oddajamo, vljudnostna zadržanost v družbi ni prav nič drugega kot sredstvo, ki zagotavlja, da nam ne uide nobeno moteče čustvo, ki bi vznemirilo srečanje,« pravi Daniel Goleman v knjigi Čustvena inteligenca. Vidimo torej, da čustvena inteligenca posega tudi v izmenjavo čustev. Vsak se dobro počuti v družbi takšnih oseb, ki s svojo čustveno izkušnostjo izgrajujejo kakovostne medsebojne odnose. Opozoriti je

tudi treba, da med nami obstajajo tudi takšni ljudje, ki znajo pomagati drugim in jih razvedriti. Tem pripada poseben položaj v družbi, predstavljajo dušo družbe in k njim se obrne vsak, ki začuti trenutno čustveno potrebo. Iz tega je mogoče sklepati, da smo v dobrem in slabem drug drugemu orodje za čustveno spremembo.

Za prehod čustev z ene osebe na drugo velja subtilnost. Oseba, ki bolje obvlada čustveno izražanje, prenaša svoje razpoloženje na drugo osebo. In kako poteka ta skrivnostni prenos? Daniel Goleman kot odgovor navaja dejstvo, da nezavedno oponašamo čustva, ki jih nekdo od nas razkriva z mimiko obraza, kretnjami, barvo glasu in drugimi znamenji nebesednega sporočanja čustev, kar se dogaja zunaj zavesti. Z oponašanjem ljudje prevzamejo razpoloženje druge osebe. Poleg tega velja opozoriti, da je oponašanje iz dneva v dan običajno zelo prikrit postopek.

Omenili smo že, da se razpoloženje prenaša kadar sta osebi v medsebojnih odnosih. Osebe, močnejše v čustvenem razpoloženju, drugi, pasivnejši osebi. Nekateri ljudje posebno dovzetni za čustveno naključje, zato ne preseneča, da se jim obratno razpoloženje prenaša iz filma v obeh zalesketajo solze.

John Cacioppo, socialni psiholog, pravi: »Samo pogled na osebo, ki ima razpoloženje, lahko zdrži pri nas enako razpoloženje, glede na to, ali se zavedamo ali ne, da se nam oponašamo tudi z mimiko. To se nam dogaja – to je ples, sinhronizacija, pravo. Takšna sinhronizacija razpoloženja je uspešna, bila vzajemnost med izmenjavo razpoloženja, običajno razpoloženje.«

Ko se ljudje srečajo, običajno določeno stopnjo čustvene povezanosti zrcali v usklajenosti telesnih gibov. Pogovorom in je kazalnik bližine razpoloženja. Kot takšna je zunaj zavesti, med čustvenimi čim večja je fizična usklajenost med razpoloženjem, in to ne glede na to, ali bilo razpoloženje prej vedro ali žalostno.

Uskladitev razpoloženja je bistvena vsakem odnosu, ne samo v primeru, ko poznamo iz uglaševanja matere s svojim otrokom. Pomemben dejavnik pri oblikovanju medsebojnih odnosov je po Cacioppoovi teoriji spretnost pri čustveni sinhronizaciji. Izkušeni v usklajevanju z drugimi ljudmi, razpoloženjem, ali da zlahka prepoznajo osebo pod svoj vpliv, bo vzajemnost med razpoloženjem, ali da zlahka prepoznajo voditelja ali igralca. Isti avtor tudi pravi, da imajo iz podobnega razloga otroci, ki oddajajo in sprejemajo čustva, precej večjo vzpostavljanju odnosov, ker se drug drugemu natančno vedeti, zakaj.

Mag. Simona Šarota

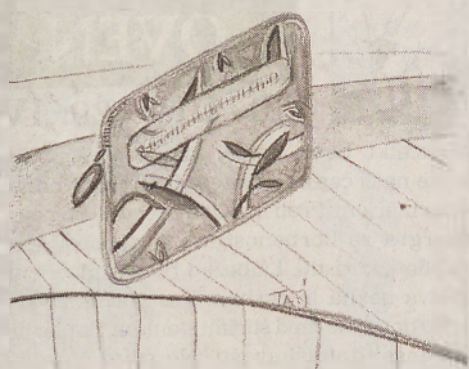
Besede
mode

Denarnice

»Kdor dela za plačo, spravlja denar v luknjasto mošnjo,« pravi Agej v Knjigi pregovorov

Platinska sredstva se spreminjajo. Nekoč, ko je postala menjava blaga pretežka, so se kot plačilo pojavile železne palice, zlatniki, bronasti novci ipd., in sicer časa, kraju in razvoju gospodarstva primerno. Tako kot so verjetno denarje sprejeli v usnjeno mošnjo, tudi danes potrebujemo za najlažjo plačilno plastiko, da ne zdrsi kar tako iz rok ali žepa.

Oblika papirnatega denarja je od države do države zelo zanimiva. Na neki način je tudi v Sloveniji zgodovine nekega naroda. Je tudi pomembna, ko ga držimo v rokah, in večji delček dajanja kot pri lahki plačilni kartici. Po njeni obliki pa nastajajo denarnice. Vpliva oblika je tudi rezultat določenega vpliva mode. Pred desetimi leti so bile bolj v uporabi zelo velike ženske denarnice, ki so bile prave majhne torbice. Danes obstajajo take, ki imajo prostora za gotovino le za vzorec, drugi pa so namenjeni shranjevanju različnih identifikacijskih kartic.

Barva in optimizem

Živahne barve dajejo pečat ne samo oblačilom, temveč tudi dodatkom. Denarnice v barvnih in tehnološko dovršenih tkaninah izražajo optimizem. Sledijo hitremu koraku v skladu z informacijsko tehnologijo, novimi dosežki in smernicami. Osebnostni stil se izraža tudi v usklajevanju dodatkov, ki jih nosimo s sabo vsak dan. Če tega ne pozabljamo, gradimo svoj stil vsak dan znova. Ker je denarnica ponavadi naš vsakdanji sopotnik, je nakup vreden razmisleka.

Tatjana Kalamar Morales,
univ. dipl. inž. obl.

Na
lekarniški
tehnici

Pri moških

Klamidija lahko povzroči nespecifično okužbo sečnice (uretritis). Zanj so značilni rahel, včasih komaj opazen izcedek iz sečnice, blage težave pri uriniranju, ki jih spremlja pekoč občutek, pogostejše uriniranje ali oteženo in neenakomerno izločanje urina. Prvi znaki obolenja se pojavijo po spolnem odnosu, po inkubacijski dobi od 1 do 3 tednov. Kronična okužba vodi v zaplete, denimo vnetje prostate (prostatitis), nadmodka (epididimitis) ali celo v neplodnost. Vsekakor je treba poudariti, da so moški z nezdravljeno klamidijsko okužbo stalen vir okužbe in širjenja teh bakterij.

Pri ženskah

S klamidijo se okužita maternični vrat in sečnica. Znaki uretritisa so podobni kot pri moških, vnetje materničnega

»Ne!« klamidiji

Okužba s klamidijo (*Chlamydia trachomatis*) je pri nas ena najbolj razširjenih spolno prenosljivih bolezni, najpogostejša je med mladimi v starosti od 16 do 24 let. Pred kratkim opravljena slovenska raziskava ugotavlja, da je med 18 do 49 let starimi prebivalci Slovenije okuženih približno 15 tisoč moških (3 odstotke) in približno pol manj žensk (1,6 odstotka). Je ozdravljiva, a je bolezen pogosto brez vidnih znakov, zato jo je mogoče odkriti le s posebnim testiranjem. Pravočasno zdravljenje je enostavno in učinkovito, spregledana pa lahko resno škoduje zdravju.

vratu (cervicitis) pa običajno poteka z malo simptomi. Mogoča sta zvečan izcedek rumenkaste barve iz nožnice in krvavitve po spolnem odnosu. Znaki okužbe materničnega vratu se praviloma pojavijo 1 do 2 tedna po spolnem odnosu z okuženim partnerjem. Mladostnice so zaradi fizioloških posebnosti bolj ogrožene za okužbo. Poleg tega imajo več spolnih partnerjev, med njimi večje število mladcev, okuženih s spolno prenosljivimi boleznimi. Nezdravljena okužba s klamidijo povzroči vnetje roditelj, vpliva predvsem na rodno sposobnost in zveča tveganje za pojav zunajmaternične nosečnosti in neplodnosti. Okužba materničnega vratu lahko privede tudi do poznega spontanega splava ali prezgodnjega poroda. Pri prenosu z matere na novorojenega otroka pa lahko nastopi zaplet, kot sta klamidijska okužba oči in klamidijska pljučnica, predvsem pri nedonošenčkih. Mogoča je tudi okužba očesne veznice s prsti, ki so bili v stiku z vaginalnim izcedkom.

Dejavniki tveganja

So enaki kot pri drugih spolno prenosljivih boleznih. Najpomembnejši je tvegan vzorec spolnega obnašanja obeh partnerjev. Zanj so značilni nezrela starost ob začetku spolnega življenja, večje število spolnih partnerjev, svojstvene spolne zahteve in neustrezna zaščita pri spolnih odnosih. Mladi so bolj ogroženi iz že omenjenih fizioloških razlogov, ki jih naredijo dovzetnejše za okužbo z bakterijo. Prav tako prispevajo svoje psihološke značilnosti mlade generacije - neosveščenost, nezainteresiranost, pomanjkanje informacij in premajhna odgovornost za lastno spolno življenje. Mladostniki pogosto zanikajo bolezenske znake in zaradi nizke stopnje zaupanja med spolnimi partnerji omogočijo širjenje spolno prenosljivih bolezni.

Postavitev diagnoze in zdravljenje

Klamidijsko okužbo dokažemo z mikrobiološko preiskavo klinično dobljenih vzorcev sečnice, materničnega vratu ali urina. Za zdravljenje preprostih okužb materničnega vratu in sečnice je na voljo več vrst antibiotikov (piranozidni, tetraciklini, kinoloni), zdravilo izbora z vidika bolnikovega sodelovanja pa je azitromicin, ker ga je dovolj dati v enkratnem gramskem odmerku.

Zaščita pred boleznijo

Najboljša zaščita pred okužbami s spolno prenosljivimi

boleznimi je monogamna zveza dveh partnerjev, ki si zaupata. Verjetnost okužbe zmanjšamo, če nimamo spolnih stikov s partnerji, za katere obstaja verjetnost, da so okuženi. Ker to v vsakdanjem življenju le težko preverjamo, priporočamo, da pri vseh spolnih odnosih, še posebej pa pri naključnih, uporabite pregradna zaščitna sredstva (kondom). Kadar menite, da ste zaradi spleta dogodkov kljub vsemu izpostavljeni klamidijski okužbi, je najbolje obiskati zdravnika in opraviti ustrezno testiranje.

Praktična priporočila

S trenutnim in prihodnjim partnerji se pogovorite o preteklih spolnih izkušnjah. Redno uporabljajte kondom iz lateksa vse od začetka do konca vsakega spolnega odnosa (vaginalnega, oralnega ali analnega). Uporabljajte lubrikant na podlagi vode in ne olja, saj olje lahko poškoduje kondom. Poleg uporabe kondomov v nožnico nanesite spermicidne snovi po navodilih proizvajalca. Izogibajte se grobim spolnim odnosom. Pomembno je preprečiti poškodbe kože, površine nožnice ter sluznične membrane ust ali zadnjaka, ki lahko povzročijo krvavitve.

Pomen kondomov

Najboljša zaščita pred spolno prenosljivimi boleznimi je kondom. Onemogoči prenos telesnih izločkov z okuženih oseb. Pomembna je pravilna uporaba. Uporabljajte kondom ves čas spolnega odnosa. Pri vsakem spolnem odnosu uporabite nov kondom. Ne nosite jih po žepih, ker se kondomi lahko poškodujejo. Najpogosteje se poškodujejo z nohti ali zobmi. Kondom je treba namestiti na nabrekli penis, preden pride do stika spolnih organov.

Povzetek

Okužba s klamidijo je danes pogosta spolno prenosljiva bolezen, ki ogroža še zlasti mlade ljudi. Okužbe so zvečine blage, zato jih lahko spregleda tako oboleli kot zdravstveno osebje. Nezapletene okužbe dokažemo s preprostimi metodami in se dajo hitro in učinkovito pozdraviti. Dolgotrajnejša okužba lahko povzroči hudo škodo na rodnem zdravju, ki jo je težje popraviti. Panika ni potrebna, če spoštujemo življenje in ustrezno ravnamo pri spolnih odnosih, ob okužbi pa hitro ukrepamo s pomočjo učinkovitih zdravstvenih sredstev, ki so na voljo.

Vir: Živeti brez klamidije,
doc. dr. Borut Kobal,
Ginekološka klinika, Ljubljana, 2004

Janez Springer,
mag. farm

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

Če želimo premagati sovražnika, moramo najprej spoznati vse njegove slabosti. Enako velja tudi za bolezen. Če želimo premagati bolezen, moramo ugotoviti njen izvor, hitrost in način napredovanja ter način boja proti njej. Vse napisano velja tudi za hodkinovo bolezen, ki sem jo obdelal v prejšnji številki Pena.

bioenergije je za zdravljenje hodkinove in drugih bolezni treba doseči naslednje:

1. ohraniti imunski sistem, 2. spoznati, kako kozmična, zemeljska in tehnična sevanja delujejo na imunski sistem in s tem posledično na človekovo odpornost, 3. preprečiti, da se preventivno zavarujemo.

Ko govorimo o imunskem sistemu, moramo upoštevati vse naravno, aktivno in pasivno imunost. Glede na to, da se v našem življenju s bioenergoterapijo, se bom osredotočil na naravno imunost.

Človek razpolaga z več vrstami prirojene obrambe. Razvrščamo jih v zunanje pregrade (vnetni odziv in delovanje faktorov) in drugo (sem prištevamo snovi, ki jih imenujemo komponente / uničujejo tuje celice /). Če gledamo z vidika celice, moramo upoštevati življenjsko energijo. Telo mora povzročiti bolezen s splošno obrambo in metodami, ki so prilagojene posameznim napadalcem.

Prejeto obrambo lahko predstavljata nepoškodovana koža in sluznica. Če jo mikrobi prederjo, naletijo na drug obrambni sistem - bele krvničke (telesni stražarji - limfociti in makrofagi). Proizvajajo jih telo v jetrih, vranici in mezogovnem sistemu. Kadar bele krvničke zaradi prevelike količine mikrobov ne morejo več, nastopi naslednji proces, imenovan vnetje.

Na splošno zmanjšanje odpornosti vplivajo iz perspektive bioenergoterapije kozmična, zemeljska in tehnična sevanja, ki so jim izpostavljeni 24 ur na dan. Organski vzroki za razpad obrambnega sistema pa so lahko okrevanje po gripi, pomanjkanje vitaminov, odvisnost od drog ... Žal je medicina raziskovala le na organske vzroke, sevanj pa pri svojih raziskavah ne vključuje, kaj šele, da bi jih kdo upošteval. Lahko pa nam brez vsakih zadržkov zagotovim, da so prav sevanja v večini primerov, zaradi zmanjševanja človekove življenjske energije, primarni vzrok za nastanek marsikateri bolezni.

Zelo težko je na hiter in razumljiv način razložiti škodljiva sevanja kozmičnih, zemeljskih in tehničnih sevanj na človeško telo. Upam, da mi bo uspelo, da boste bralci Pena dobili vsaj nekaj znanja o mehanizmi in njihovih zakonitostih.

Najprej moramo razjasniti, da individuum delimo na fizično in eterično telo. Fizično telo je domače. Popolnoma drugače je eterično telo, ki je nevidno našemu materialistično življenjsko energijo, ki pa je ne smemo enačiti z energijo razpadnega telesa. Življenjsko energijo merimo na skali, in sicer od 100 %, ki pomeni, da imamo visoko odpornost, do 0 %, ko nastopi smrt.

Če več let zaporedoma spimo na križišču hartmannovega in hodkinovega sevanja, se posebno, če sta okrepljeni s sevanjem

vodnega toka, se nam začne zniževati naša življenjska energija. To vpliva na človekovo valovno dolžino, ki začne naraščati. Zaradi obratne sorazmernosti frekvence in valovne dolžine se frekvenčno nihanje celic upočasni. To ima za posledice, da se celice začnejo nepravilno deliti in pojavlja se vedno več mutacij.

Vsa živa bitja in z njimi tudi človek imamo vsak svojo valovno dolžino. Dr. Curry je imenoval sevanje človekove energije reakcijska razdalja, ki je identična idealni valovni dolžini. Ta znaša pri človeku od 45 do 55 cm. Če se giblje v teh okvirih, pomeni, da je človekov imunski sistem v vrhunski formi in je človek zato zdrav.

Prikažimo vse skupaj še z fizikalno enačbo:

$$c = f \cdot \lambda$$

$$c = \text{svetlobna hitrost } 300\,000\,000 \text{ (m/s / meter na sekundo)}$$

$$f = \text{frekvenca (1/s = 1Hz / herc)}$$

$$\lambda = \text{valovna dolžina (m / meter)}$$

Valovni dolžini določimo ustrezno frekvenco, s katero nihanje vse celice v telesu. To nihanje je gibalo vseh presnovnih (življenjskih) procesov.

Za človeka je idealna valovna dolžina (λ_{id}) oz. reakcijska razdalja:

$$\lambda_{id} = 0,5 \pm 10\% \text{ (m)} \quad (1)$$

$$f_{id} = 600 \pm 10\% \text{ (Hz)} \quad (2)$$

Iz enačbe (1) sledi, da je frekvenca (f) večja, če je valovna dolžina (λ) manjša, in da je f manjša, če je λ večja.

Frekvenca, ki je večja od idealne, pomeni manjšo valovno dolžino in hitreje nihanje vseh telesnih celic, kar povzroča vnetne procese in v skrajni posledici infarkt.

Frekvenca, ki je nižja od idealne, pomeni večjo valovno dolžino in počasnejše nihanje celic, kar onemogoča pravilno izločanje beljakovinskih strupov, ki nastanejo pri presnovi. Celice trdijo in razpadejo - tedaj se začne divja rast rakastih celic.

Upam, da vas z enačbami nisem prestrašil. A te najbolj nazorno prikazujejo čarobnost obratne sorazmernosti frekvence in valovne dolžine naših celic.

Če se malo bolj poglobimo v napisano, pa lahko uvidimo, da faktorji tveganja niso le nezdravo življenje (mama, alkohol, cigarete, prehrana...), ampak tudi faktorji kozmičnih, zemeljskih in tehničnih sevanj.

Kaj storiti v svojo obrambo?

Če spite slabo, se zbujate med eno in tretjo uro zjutraj, vstajate zjutraj utrujeni, ste razdražljivi, brez prave volje za življenje ... ali vam mogoče zdravnik ne more najti pravega vzroka za vaše zdravstvene težave, ki se ponavljajo leta in leta ...

Predlagam, da pokličete na (02)5391737 in se naročite pri meni za pregled, kjer bomo skupaj postavili pravo diagnozo. Ne čakajte predolgo in se izognite bolezni, preden bo prepozno.

Najboljše zdravilo je preventiva!

Nov Guinnessov rekord

Uže enaindvajsetih slovenskih
tist, med njimi sta bili tudi
Marsia Sobota in Lendava, so se
ze petic uprlemenile v veliko ples-
no dvorano. Na Straussovo čet-
vrtino iz opere Netopir je plesalo
19.024 maturantov in maturantk,
ki so tako postavili nov svetovni
rekord za Guinnessovo knjigo
rekordov. Slovenskim plesalcem
so se letos pridružili še mladi iz
Hrvaške, Srbije in Črne gore,
Bosne in Madžarske.

V M. Soboti so na Slovenski ulici
zabavali tudi Gimnazije Murska
Sobota, srednje Poklicne in teh-
niške šole Srednje ekonomske
in Srednje kmetijske šole iz
Poljčane ter Srednje šole za
gostinstvo in turizem iz Radenec.
V Lendavi pa so maturanti len-
davske Dvojezične srednje šole
zabili pred hotelom Elizabeta.

Z različnim plesom četvorke
in Ginessov rekord so začeli že
leta 2001, ko je v Ljubljani zple-
salo 3128 plesalk in plesalcev.
Maja 2002 že 8512 plesalk in

Maturantje so na konec svojih srednješolskih let z glasnim žvižganjem piščalk opozarjali že od zgodnjega popoldneva, točno ob dvanajstih pa jih je v 27 mestih v Sloveniji, Avstriji, na Hrvaškem, v Srbiji in Črni gori ter na Madžarskem zaplesalo 19.024. Od tega 544 v Murski Soboti.

Državna prvakinja

Sbila Mesarič z mentorico Suzano Ramšak

Mesarič z mentorico Suzano Ramšak

Prvakinja tretjega letnika Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer Sibi-
la Mesarič je postala državna prvakinja iz znanja angleškega jezika
in drugega tujega jezika. »To priznanje ima še posebno težo, saj ga je v
vseh letih danes mogoče osvojiti le enkrat in še to le v tretjem letniku. Če si
priznanje izmuzne,« pravi Suzana Ramšak, Sibilina mentorica,
državna prvakinja iz nemškega jezika na ljubotemski gimnaziji.
Sibila je angleščina zelo všeč, ali jo bo šla študirat, pa še ne ve.
Na tekmovanje je začela pripravljati že pred časom, saj pot
ni tako lahka. Najprej je bila najuspešnejša
in nato na regijskem, ki je bilo v začetku marca.
Mesec kasneje, se pravi v začetku aprila, je svoje odlično
znanje in naderjenost za angleški jezik pokazala še na državnem
razpisnem tekmovanju, odgovarjati na vprašanja
in razlagati v bralnem razumevanju teksta, pisati
posebnosti angleško govorečih držav in pravilno rešiti
na temeljih na poznavanju in rabi angleškega jezika. Sibi-
la je k njenemu uspehu veliko pripomogla njena mentorica, ki jo
pravilno spodbujati, skrbela pa je tudi za dodatne naloge,
na državnem tekmovanju iz nemškega jezika kot prvega tujega jezika
Marko Žižek, prav tako dijak tretjega letnika ljubotemske

plesalcev v osmih mestih, maja 2003 pa je število plesalk in plesalcev naraslo že na 11 956, ki so plesali v štirinajstih mestih. V značilnih oranžnih in črnih majicah pa je lani na ulicah Murske Sobote, Maribora, Celja, Slovenj Gradca, Velenja, Ptuj, Novega mesta, Brežic, Trbovelj, Škofje Loke, Kranja, Postojne, Sežane, Nove Gorice, Kopra, Ljubljane ter

Pulja in Trsta zaplesalo 14.564
plesalk in plesalcev.

Sicer pa vse maturante čakata še pisni del mature, ki bo trajal od 1. do 15. junija, in ustni del, ki se bo začel 18. in končal 27. junija. Slovesna podelitev maturitetnih spričeval bo 20. julija.

Vanja Poljanec
N. J.

Rezultati vseslovenskega tekmovanja za Cankarjevo priznanje

Slavistično društvo Prekmurja in Prlekije in murskosoboška območna enota Zavoda RS za šolstvo sta pripravila v sodelovanju z Osnovno šolo Veržej v tamkajšnjem kulturnem domu slovesno podelitev zlatih in srebrnih Cankarjevih priznanj. Vseslovensko državno tekmovanje v znanju slovenščine je potekalo 19. marca, nanj pa se je uvrstilo 2.045 učencev in učenk osnovnih in srednjih šol. Zlata priznanja je osvojilo 190 mladih, med njimi 17 iz pomurske regije.

Tekmovanje je potekalo na štirih zahtevnostnih stopnjah z dvema podstopnjama. Na I. stopnji je v Pomurju sodelovalo 108 učencev s 36 osnovnih šol, na II. stopnji štirje dijaki z dveh srednjih šol, na III. A-stopnji 15 dijakov s štirih srednjih šol, na III. B-stopnji devet dijakov s treh srednjih šol, na IV. A-stopnji 15 dijakov s štirih srednjih šol in na IV. B-stopnji deset dijakov s štirih srednjih šol.

Vaša čustva

Želim si, da bi znal ljubiti, ostati ob meni. Želim si, da bi znal čutiti, se predati ljubezni. Želim si, da ne bi bil tak egoist, da bi znal pogledati v oči. Želim si, da bi me močno objel, mi podal roko. Želim si, da bi počakal trenutek, da ne bi zbežal. Želim si in vem, da sanjam, zaman.

Sonček

Vaše pesmi

Naj usoda me izkleše

Ne, nisem iz stekla,
da bi se razbila.
Ne, nisem iz sladkorja,
da bi se raztopila.
Zato ne skrbi zame,
hočem, da življenje izkleše me,
da bom znala braniti se,
vstati in prestreči udarce.
Vsak človek na napakah se uči,
pouk traja od rojstva do smrti,
zato pusti živeti me,
ker nisem punčka iz porcelana,
lahko zlomim se,
a se bom pobrala,
zato za vse ti, hvala,
tebi in usodi, ki me bo klesala.

Sonja

Levinja senc

Brizgajoča misel rjove
v breznu pozabe,
globina prepolna
strohnelih je senc,
kritki izpod levjih
kremljev samote
brizgajo kaplje
krvi zatohle usode.

*Sinja palača
spokojnega vzdihljaja
kot opij moči
proslavlja zmago,
odprto telo sprejema
čisti steber duše.*

Okronana
levinja senc
se usede na prestol
večne pozabe.

Valerija

Zelo uspešni

Zlata priznanja na I. stopnji so prejeli Anja Ribaš (OŠ Tišina), Miša Pavletič, Iva Lukač in Urška Gabor (Dvojezična OŠ I Lendava), Tina Berden (OŠ Bogojina), Katja Sraka (OŠ Beltinci), Hana Kodba Čeh, Barbara Fijavž in Barbara Žitek (OŠ Ivan Cankar Ljutomer), Kristina Zadavec (OŠ Razkrižje) in Nina Janža (OŠ Turnišče).

Na II. stopnji je bilo zlato priznanje le eno, ki ga je osvojila Alenka Györek s Srednje šole za gostinstvo in turizem Radenci. Na III. A-stopnji ni bilo osvojenega zlatega priznanja, na III. B-stopnji

pa dve. Prejeli sta ju dijakinja s Srednje zdravstvene šole Murska Sobota Sabina Zamuda in Monika Camplin.

Na IV. A-stopnji sta prejeli zlato priznanje dijakinji Staša Pavlovič (Gimnazija Murska Sobota) in Iva Vereš (Ekonomska šola Murska Sobota).

Na IV. B-stopnji pa je prejel zlato priznanje dijak Srednje šole za gostinstvo in turizem Radenci. Patricij Omar, ki je tudi slovenski prvak.

Vanja Poljanec

Slovesno podelitev Cankarjevih priznanj so učenci veržejske šole popestrili z recitalom Ljubezen.

Komaj dober mesec po smrti monaškega kneza Rainiera je javnost presenetila novica, da ima njegov naslednik, 47-letni sin, princ Albert kar dva nezakonska otroka

Škandal v Monte Carlu

Ubogi knez Rainier. Še v grobu očitno nima miru. Komaj dober mesec je minil od njegove smrti, pa so njegovo majhno državico že začeli pretresati škandali. Najhuje je, da je vzrok škandalom njegov sin, kateremu je, kar se zasebnega življenja tiče, še najbolj zaupal in mu tudi prepustil vladanje v veri, da ga bo dostojno zamenjal. Očitno pa gre vse skupaj v drugo smer.

V prejšnji številki smo pisali - oziroma povzemali po svetovnem tisku - da bi se princ Albert zaradi svojega položaja moral poročiti, vendar se za družinsko življenje ne more odločiti, pa tudi to, da je menda precej bolj ženskemu naklonjen moškemu spolu. K temu lahko zdaj še dodamo, da ima, po pisanju francoskega Paris Matcha, sina s temnopolto stevardeso Nicole Coste iz Toga in hčerko z ameriško natakario.

S 33-letno Nicole se je princ Albert spoznal že pred osmimi leti, ko je iz Nice letel v Pariz, ona pa je na letalu stregla. »Bila je temna kot noč, nasmešek pa je imela bleščeč kot dan,« je menda nekoč o njej pripovedoval prijatelj. Svojo verzijo, kako se je spoznala s princem, je zdaj Nicole zaupala novinarjem. »Na letalu jo je ves čas klical. Enkrat je hotel kaj prigrizniti ali nekaj popiti, potem je spet prosil za časopis. Ko smo pristali v Parizu, me je zaprosil za telefonsko številko. Kmalu me je poklical in povabil v Monte Carlo. Preživela sva čudovit romantičen vikend. Pozneje sva se dobivala vsaj enkrat mesečno. Zaljubila sem se vanj in hudo mi je bilo, ker se nisva mogla dobiti večkrat. Vdala sem se v usodo, saj se ni dalo ničesar spremeniti. To je trajalo nekaj let. Ko je princ Rainier zvedel za najino zvezo, mu je

naročil, da mora »zadevo« takoj končati.

Albert je očeta poslušal, toda ne povsem: srečala sta se za njen 31. rojstni dan, v Parizu. V tisti noči je Nicole zanosila. Ko mu je pozneje to povedala, je rekel: »Zadrži otroka. Skrbel bom zanj!« Pozneje, v tretjem mesecu nosečnosti, se je premislil, češ da mu bo nezakonski otrok velik problem, ko bo šlo za prevzem prestola. Odločitev je prišla prepozno: avgusta 2003 je prišel na svet mali temnopolti Aleksander. Najprej so prišli Albertovi odvetniki in zahtevali vzorec za DNK - princ se je hotel prepričati, ali je res oče. Ko je bil mali star skoraj tri mesece, ga je prišel gledat. Obljubil je, da bo zanj plačeval. Za Nicole pa to ni bilo dovolj. Zaveda se, da sin nekoč sicer ne bo mogel priti na prestol, lahko pa dobi vsaj majhen delček bajnega monaškega bogastva.

Nicole Coste je leta in leta enkrat na mesec prihajala v Monte Carlo k svojemu princu.

Zgodba morda ne bi prišla na dan, če se ne bi pojavila še ena sočna vest: Albert ima nezakonsko hčerko - 13-letno Jazmin Grace iz majhnega mesteca Desert Spring nedaleč od Los Angelesa. Zgodba je nastala leta 1991. Ljubka Tamara Rotolo, nekdanja natakario, je v Monacu sodelovala na nekem teniškem turnirju. Med

gledalci je bil tudi princ Albert. Povabil jo je na svojo jahto ... in rodila se je hčerka. Ko je oktobra 1993 princ Albert sodeloval na nekem srečanju v ameriški zvezni državi Wyoming, se je tam pojavila Tamara z malo Jazmin v naročju in pred množico ljudi in novinarji vzdiknila: »To je tvoja hčerka in pošteno bi bilo, da jo

priznaš!« Princ Albert ni bal očeta, zato je tovrstno na vso moč zanikal. Zdaj, ko očeta, ki je mati matere njegovih otrok, da odločijo, da stopijo ljejo do konca in pokažejo kaj se da iztisniti iz človeškega bogastva. Očitno bomo o tegobah princa Alberta še morali pisati.

Dekle

je Victoria Silvester, študentka iz Darmstadta. Všeč so ji fantje, polni mišic, in to takrat, ko so do pasu goli in pečejo meso na žaru. Morajo imeti smisel za humor, ne smejo biti podli in ne smejo biti lažnivci. »Mama mi je vedno govorila, da moram imeti svoje sanje, in če si dovolj želiš, se ti bodo tudi uresničile,« pravi Victoria. No da, morda pa bi bilo vseeno dobro, če bi imela Victoria, vsaj kar se fantov tiče, za rezervo še nekoliko skromnejšo varianto.

Kraljestvo ni vse

Šele mesec dni po rojstvu je nizozemska kraljica Beatrix videla svojo vnukinjo. Deklica se je namreč rodila v Londonu, kjer živijo njeni starši. Oče, Johan Friso, je kraljičin srednji sin. S soprogo Mabel se je poročil lanskega aprila, čeprav nizozemska vlada poroke ni odobrila, ker je pred tem Mabel hodila z nekim nizozemskim mafijcem. Tako je Johan ostal brez vseh kraljevskih dolžnosti in pravic. Odvzeli so mu tudi naziv princ. S soprogo sta se preselila v London, kjer živita kot navadna državljana. Nekdanji princ pravi, da je zelo srečen in mu kraljestvo prav nič ne mara. Hčerki je dal starogermansko ime Luana, kar pomeni bojovnica.

Prvi obisk. Babica, kraljica Beatrix, vnukinja Luana in snaha Mabel in sin v londonskem stanovanju.

Romantični pomorščak

»Novinarji mi stalno pripisujejo zveze z različnimi ženskami, s katerimi bi končno rad bil skupaj, vendar nimam te sreče. Enkrat so na primer napisali, da so me videli s Penelope Cruz. Ne vem, kaj bi dal, ko bi bilo to res!« je nedavno od tega potožil Craig David, 24-letni novi zvezdnik britanske pop scene. Hollywoodske zvezdnice Craiga zaenkrat še ne »šmirglajo«, vendar Craig zaradi tega še ne sameva. Na dopustu v Marbelli, na Costi del Sol, so ga videli v družbi atraktivne plavolaske, ko sta se odpravljata na odprto morje. Vmes je prišla nevihta in Craigova jahtica je z njim in njegovo anonimno spremljevalko morala ostati v pristanišču. Kaj sta potem počela na obali, pa novinarjev očitno ni zanimalo.

Oblikovalka in manekenka

Zvezda modne revije, ki jo je pripravila najslavnejša avstralska modna kreatorka Charlie Brown sredi maja v Sydneyu, je bila 31-letna oblikovalka modnega nakita Jade Jagger. Slavna hči slavnega pevca Micka Jaggera je prispela na prireditvi v zadnjem trenutku, naravnost iz Japonske, kjer je imela samostojno modno revijo. Na potovanjih jo ves čas spremlja zaročenec Dan Williams.

Jade je na modni reviji sedela v prvi vrsti, na koncu revije pa je iz torbice vzela nekaj nakita, si ga zadel in se nato še sama sprehodila po pisti. Na tiskovni konferenci je nato kreatorka Charlie Brown novinarijem povedala, da je navdušena nad ustvarjalnostjo svoje prijateljice Jade in da ji je ravno ona dala navdih za najnovejše kreacije.

Jade Jagger in njen fant Dan Williams na modni reviji v Avstraliji

Obračun s fotografi

Dekle je pobesnelo. Morda jo je raztogotilo kaj drugega, toda zdaj se ji je pokazala priložnost, da je dala duška vsej svoji napetosti in besu. Vsa razjarjena, ker jo novinarji spremljajo na vsakem koraku, posebej pa se zdaj, ko se je Sienna Miller (23) ločila od igralca Judea Lawa, se je spravila na paparazza. To se je zgodilo nedavno, ko je zapuščala neki londonski pub in opazila, da jo snemajo. Najprej se je zagnala proti enemu fotografu, ga odrinila, nato pa skočila k drugemu, mu potegnila aparat iz rok in ga vrgla na tla, da se je raztreščil. Seveda se je zbrala množica radovednežev, ki niso mogli verjeti, da je mlada igralka, znana po nežnih vlogah, sposobna česa takega. No, slišali so se tudi komentarji, da je dekle v pubu mor da popilo kakšen kozarček preveč.

Madonin virus

Pred nekaj meseci smo na teh straneh pisali, kako je pop kraljica Madonna postala verna (nekateri pravijo, da ta vernost že meji na versko blaznost), da na račun vere zapostavlja družino in da ji je sveto edino tisto, kar pravi vodja hollywoodske kabalistične sekte. Zdaj lahko zgodbo nadaljujemo, saj Madonna ne hodi več samo poslušat o novi veri, ampak jo sama tudi širi.

Madonna (46) koristi svojo močno medijsko moč in na številnih srečanjih in prireditvah reklamira kabalo, starodavno skrivnostno židovsko izročilo in mistično razlago svetega pisma. Po prepričanju te sekte naj bi bile vse svetovne veličine, od Leonarda da Vincija, Kopernika, Newtona do Einsteina, kabalisti. Njihova vera uči, da se je svetovni kaos že začel, da bo prišlo do njegovega vrhunca, da bo leta končno obvladan in da bo dobro premagalo satansko moč. Madonna je svojo novo vlogo vzela skrajno resno in od vseh v svoji bližini zahteva, da ji pravijo Ester, kot je po novem njeno kabalistično ime.

Pravijo, da je Madonna pri svojem delu izredno uspešna in da je že okužila pol Hollywooda. Med rednimi verniki in privrženci nove sekte so tudi Demi Moore, Ashton Kutcher, Britney Spears, Elizabeth Taylor, Jerry Hall, David in Victoria Beckham ...

Vojna zvezd ni za goloto

»Grozno se počutim!« je rekla 34-letna kitajska igralka Bai Ling ob novici, da je režiser filma Vojna zvezd George Lucas odločil, da bo prizore, kjer nastopa Bai Ling, izrezali. Do odločitve je prišlo, ko so v Playboyu objavili njeno fotografijo v Adamovem kostimu. »Menim, da je golo telo prekrasno, poleg tega pa ne gre za nikakršno porograbo. Producenti filma Vojna zvezd pa očitno razmišljajo drugače.« se zagovarja Bai, ki jo je ameriška revija People razglasila za eno od petdeset najlepših žensk na svetu. Seveda je Bai lahko razložila znanem znanstveniku za njo odskočna deska na prvo ligo hollywoodskih igralcev. Dosele je igrala le nekaj znanih filmih.

STAR WARS SEXY ALIEN BOY

PLAYBOY

ENTERTAINMENT WEEKLY

EXCLUSIVE INSIDE THE BRAIN OF AL QAEDA'S KILLER

TITANY BAILON IS PLAYMATE OF THE YEAR!

LIVE STRONG. SPEAK OUT LANCE ARMSTRONG INTERVIEW ROBERT COOVER PAUL GIAMATTI DELIGHTFUL SUMMER DRINKS BEACH FASHION AMAZING NEW NUDE MARILYN MONROE PHOTO

SEX SURVEY RESULTS WHY I IN 5 AMERICANS CHEAT

Prizor, ki ga ne bomo videli. V filmu Vojna zvezd - Maševanje Sinthe je Bai Ling igrala senatorko Bano Breem. Režiser George Lucas je dal vse prizore z njo izrezati.

Bai Ling na naslovnici Playboya. Koliko je dobila za to fotografijo in koliko je in bo še zaradi nje izgubila v svoji karieri?

